Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2002 йил 20 июнь пайшанба

Сотувда эркин нархда

№ 129 (2957)

Илғорлар йиғини

Термизда ғалла тайёрлаш бўйича шартнома режасини мамлакатда биринчи бўлиб бажарган Сурхондарё вилояти деҳқонларига мамлакатимиз Президенти йўллаган табриги муносабати билан қишлоқ хўжалиги илғорларининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда сўзга чиққанлар Юртбошимиз табригида сурхондарёлик деҳқонлар шаънига билдирилган самимий ва илиқ фикрлар учун миннатдорлик изҳор этишар экан, бу юксак баҳони вилоятда иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришга қаратилган даъват сифатида эътироф этишди. Бу эса янада самаралироқ меҳнат қилиш, қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш, замонавий технологияларни янада кенг жорий этиш, деҳқонларда ерга, мулкка эгалик ҳиссини янада мустаҳкамлаш борасида ҳали кўп ишларни амалга оширишни тақозо этади.

Мустақиллик йилларида воҳа қишлоқ хўжалиги ривожланиш йўлидан бормоқда. Хўжалик юритишнинг ширкат ва фермерлик усуллари тараққий этаётир. Қулай табиий-иқлим шароитидан омилкорлик билан фойдаланиш ва бир йилда икки, ҳатто уч марта ҳосил олиш мумкинлиги амалда исботланмоқда. Ғаллачиликда суғорма майдонларнинг ҳар гектаридан 70-80 центнердан ва ундан ошириб ҳосил олинганлиги мулк ўз эгасини топиши нечоғли аҳамиятли эканини исбот этмоқда.

Ҳосилдорликни ошириш ҳисобига ҳар гектар ердан олинадиган даромад 1 миллион 200 минг сўмга етмоқда. Агар бунга ғалладан бўшаган ерларга экиладиган такрорий экинлар даромади ҳам қўшилса, умумий даромад 2 миллион сўмдан ошади. Аммо бу ҳали чегара эмас. Имкониятлар кўп.

Мўл ҳосил — элнинг ризқ-рўзи. Қишлоқдаги ҳар бир хонадон ўзига етарли буғдой ғамлаб олмоқда. Айниқса, Қарияларни қадрлаш йилида ёлғиз кексалар, боқувчисини йўқотган ва кам таъминланган оилалар, ногиронлар ва ижтимоий ҳимояга муҳтож кишиларга дон тарқатишдек хайрли иш кўлами кенгаймоқда.

Қадр топган меҳнатнинг баракаси мўл, деган нақл бор. Юртбошимиз эътиборидан руҳланган вилоят қишлоқ хўжалиги ходимлари бошқа соҳаларда ҳам юқори натижаларга эришиш учун астойдил меҳнат қилиш, яратиб берилаётган ҳуқуқий-иқтисодий имкониятлардан омилкорлик билан фойдаланиш зарурлигини таъкидлашди.

Йиғилишда вилоят ҳокими Т.Қодиров иштирок этди.

Чори ТЎХТАЕВ, ЎзА мухбири.

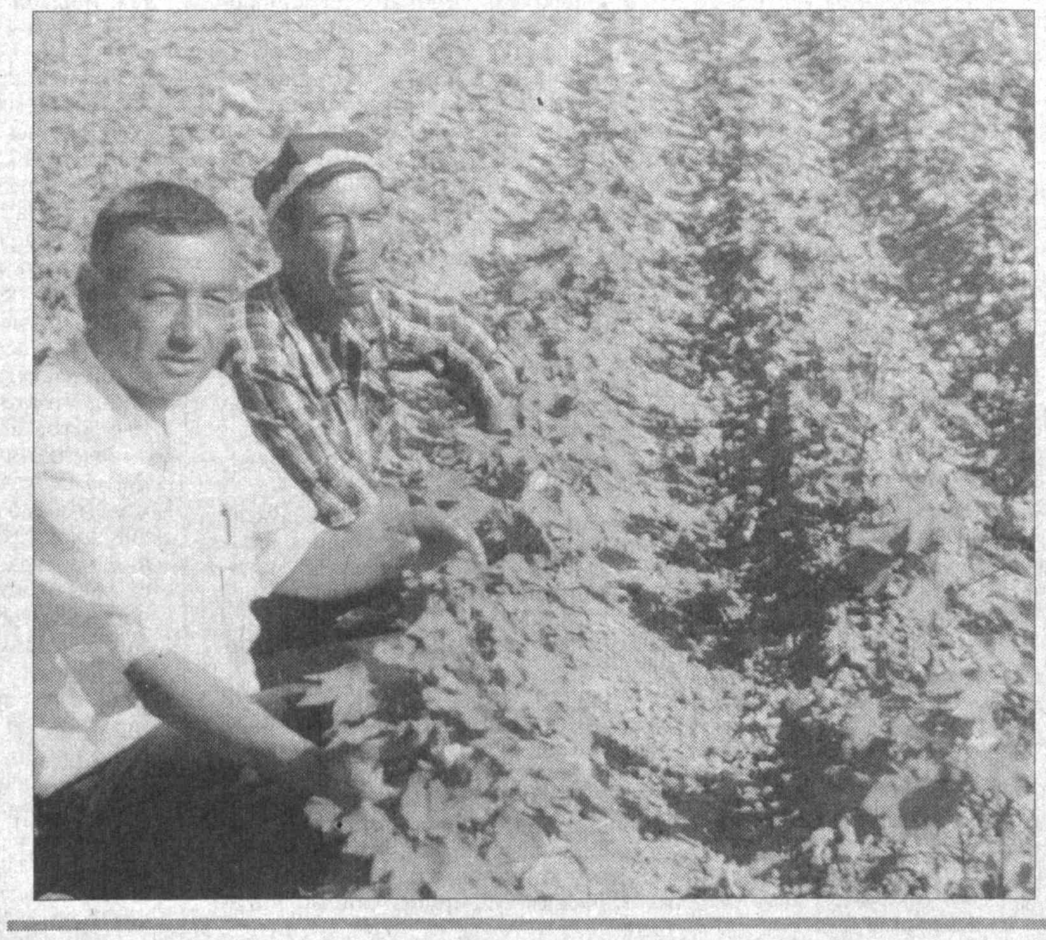

Ғўза кун санайди

Бунинг маъносини Поп тумани пахтакорлари яхши билишади. Шу боис ҳар бир туп ниҳол меҳр билан парвариш қилинмоқда. Туманда жорий йилда 16 минг гектар майдонда ғўза ўстириляпти. Ниҳоллар агротехника қоидалари асосида парвариш қилинаётганлиги, минерал ўғит ва сув ўз вақтида берилаётганлиги боис уларнинг ривожи яхши. Ҳозиргача асосий майдонлардаги ғўзалар шоналади, уларнинг бир қисми гулга кирди.

СУРАТЛАРДА: «Водий» ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Валижон Йўлдошев ва бош пудратчи Мирзоҳид Юсупов ниҳолларнинг ривожи тўғрисида суҳбатлашишмоқда; далада иш қизғин.

Турғунбек МАҲКАМОВ олган сурат.

Олий Мажлисда

МАТБУОТ ВА МАЪНАВИЯТ

Мамлакатимизда ислоҳот ислоҳот учун эмас, инсон учун эканлиги бугун ҳаммамизга аён. Зеро, юртимизда инсон шаъни, унинг ҳаёти ва қадру қиммати ҳар нарсадан устун туради. Аслида, ўтаётган ҳар бир йилни қайсидир ном билан аташ, турли шиорлар остида ўтказиш анъанага айланиб қолганлигининг мазмун-моҳиятида ҳам инсон шаъни муқаддас, деган мантиқ бор.

Истиқлол туфайли биз халқимизнинг азалий ва ўлмас қадриятларига замонавий руҳ бағишлай олдик. Миллатимизга хос гўзал фазилатларимизни дунёга манзур қила олдик.

Модомики, шундай экан, бугун матбуотимизда айни шу жиҳатлар, хусусан, маънавият ва қадрият мавзулари қай тарзда ёритилаяпти? Кеча Олий Мажлиснинг Матбуот ва ахборот қўмитаси ҳамда Оила ва аёллар муаммолари комиссияси ҳамкорлигида ўтказилган семинарда ана шулар ҳақида фикр юритилди. Унда мамлакатимиздаги оммавий ахборот воситаларининг раҳбарлари иштирок этишди.

Анжуманда таъкидланганидек, матбуотимизда юқорида тилга олинган мавзулар бўйича бир қатор жиддий ва салмоқли мақолалар чоп этилмоқда. Телевидение ва радиодаги берилаётган кўрсатуву эшиттиришлар ҳамда газеталар мақолаларида Қарияларни қадрлаш йилининг ахлоқий, тарбиявий, маънавий ва маърифий мазмун-моҳияти кенг ёритилаётир. Анжуманда иштирок этган нотиқларнинг фикрича, ҳали бу охирги манзил, дегани эмас. Чунки оммавий ахборот воситалари жамиятимизга хос демократик қадриятлар ва тушунчаларни ҳимоя қилиши, одамларнинг сиёсий, ҳуқуқий, иқтисодий онгини шакллантириш бўйича янада фаолроқ иш олиб бориши лозим.

Ўз мухбиримиз.

Ғолиблар тақдирланди

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида "Наврўз - боқий байрам-2002" танлови ғолибларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси томонидан эълон қилинган ушбу танловга тақдим этилган асарлар бир неча йўналишда ўрганиб чиқилди.

«Қишлоқ ҳаёти» газетаси ижодий жамоаси Наврўзни кенг ёритган "Энг яхши таҳририят" деб топилди. "Энг яхши мақола" йўналиши бўйича ғолибликка "Халқ сўзи" мухбири Г.Йўлдошева, "Энг яхши кўрсатув" номинациясига "Ёшлар" телаканалининг "Бир ўлкаки..." кўрсатуви муаллифи Ф.Бобожонов, шунингдек, "Энг яхши фото" совринига Н.Муҳаммаджонов, "Энг яхши эшиттириш" муаллифлигига Ф.Абдураҳмонов сазовор бўлди.

Ғолибларга қимматбаҳо совғалар топширилди.

Б.ХИДИРОВА, ЎзА мухбири.

Хушхабарлар

ҚАРШИЛИКЛАР ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ

Қарши тумани ғаллакорлари Қашқадарё вилоятида биринчи бўлиб давлатга дон топшириш шартнома режасини бажарди. Қабул пунктларига 33 минг тонна сара дон етказиб берилди. Ҳар бир гектар майдондан олинган ҳосил ўртача 43 центнерни ташкил қилмоқда. Уйилган хирмонга С.Раҳимов, Ю.Хушвақтов номидаги, "Ипак йўли", "Бешкент", "Намуна" хўжаликлари ғаллакорлари салмоқли ҳисса қўшди.

Ҳозирга қадар туманда мавжуд ғалла майдонларининг 60 фоизида ҳосил йиғиштириб олинди. Ғаллакорлар қабул пунктларига яна 10 минг тонна дон топшириб, ялпи хирмонни 60 минг тоннага етказишни мўлжаллаяпти. Туманда бу йил ғаллачиликдан бир миллиард сўмдан ортиқ соф фойда олиш кутилмоқда. Шу кунгача 5 минг тонна уруғлик ғалланинг ўзидан 600 миллион сўм даромад қилинди.

А.ТАЙПАТОВ, ЎзА мухбири.

Ҳосил мўлжалдагидан кўп

Самарқанд вилояти ғалла хирмонининг юксалишида фермерларнинг ҳиссаси катта бўлмоқда. Иштихон туманидаги «Ғаниобод» фермер хўжалиги қўлга киритган ғалаба фикримизнинг яққол далилидир. Жамоа 10 гектар майдонда ғалла етиштирган эди. Уруғлик дон тайёрлашга ихтисослашган фермер ҳар гектар майдондан 60 центнердан хирмон кўтариб, давлатга шартномадаги 20 тонна ўрнига 25 тонна дон сотди.

— Бу йил ғалла йили бўлди, — дейди фермер хўжалиги бошлиғи Ғани ота Муродов. — Мўлжалимиздагидан ҳам кўп ҳосил олдик. Уруғлик дон тайёрлаганимиз боис, олинадиган даромад янада кўпаяди.

Бутун умрини қишлоқ хўжалигига бағишлаган фермернинг ўзида ҳам 36 тонна ғалла қолди. Ота уни хўжалик аъзоларига тақсимлаб бермоқчи.

Ҳ. КАРИМОВ.

ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАР ВА ХУСУСИЙЛАШТИРИШ

Тошкентда "Давлат мулки объектларини хусусийлаштириш жараёнига хорижий инвестицияларни жалб қилиш" мавзуида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди. Мазкур тадбир Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси томонидан бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш илмий-тадқиқот институти ва "Тошкент" республика фонд биржаси билан ҳамкорликда ташкил этилди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси раиси ўринбосари Игор Яковлев анжуманни очар экан, соҳалар ва корхоналарни замонавийлаштириш ҳамда техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш, экспортга йўналтирилган ишлаб чиқаришларни ривожлантиришни жадаллаштириш, хусусийлаштириш жараёнини фаоллаштириш орқали иқтисодиётнинг тузилмавий туб ўзгаришларини янада чуқурлаштириш, Юртбошимиз таъкидлаганидек, иқтисодий ислоҳотлар бугунги босқичининг стратегик вазифаси эканини қайд этди. Ушбу жараёнда хорижий инвестицияларни жалб этиш энг долзарб вазифалардан биридир. Бугунги кунда чет эллик сармоядорлар давлат мулкини хусусийлаштиришнинг барча соҳаларида фаол иштирок этмоқда. Чет эллик сармоядорларни кенг кўламда жалб қилишнинг ҳозирги босқичидан олдин Вазирлар Маҳкамасининг "Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш дастурлари амалга оширилишини, хорижий инвестицияларни жалб этиш фаоллаштирилишини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори қабул қилинган эди. Мазкур ҳужжатда чет элликларга нисбатан ликвидли, жумладан, иқтисодиётнинг базавий соҳаларидаги шундай корхоналарни сотиш, якка тартибдаги лойиҳалар бўйича хусусийлаштириш, шунингдек, чет эллик сармоядорларга акциялар пакетини ҳамда корхоналарни хусусий мулк сифатида сотиш кўзда тутилган.

Республикамиз ҳукумати инвестициялар оқимининг барқарор ва жадал ўсишини таъминлаш мақсадида амалий чора-тадбирлар қабул қилаётир. Бу, айниқса, кейинги йилларда жуда сезилмоқда. Уларга иқтисодиётнинг базавий, яъни нефтьгаз, кимё, пахтани қайта ишлаш, енгил, озиқ-овқат ва бошқа соҳалари йирик корхоналарининг активлари таклиф этиляпти. Ушбу корхоналарнинг акциялари пакетлари чет элликларга хусусий мулк сифатида сотилаётир. Бундай корхоналарнинг умумий сони 539 тани ташкил этади. 330 та корхона активлари эса сармоядорларга яхлитлигича сотилмоқда. Бу чет эллик сармоядорларга Ўзбекистонда хусусий корхоналарини ташкил этиш учун кенг имкониятлар очиб беради.

Мазкур анжуман илмий-амалий жиҳатдан ҳам муҳим аҳамиятга эга. Анжуманда иштирок этган йирик акционерлик компаниялари раҳбарлари, таниқли олимлар ва бозор инфратузилмаси бўлимлари мутахассислари, шунингдек, хорижий мамлакатлардан ташриф буюрган молиявий маслаҳатчилар давлат мулкини чет эллик сармоядорларни жалб қилган ҳолда хусусийлаштириш муаммоларига оид маърузалар тинглаб, муҳокама этди ҳамда уларни ҳал этиш борасида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирди.

Ж.РАУПОВ, (ЎзА).

БАҲС ҚИЗҒИН

МОСКВА, 19 июнь. ЎзА махсус мухбири Муҳаммад АМИН хабар қилади:

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ва Болтиқбўйи мамлакатлари халқаро ўсмирлар спорт ўйинлари давом этмоқда.

Қизғин ўтаётган мусобақаларда енгил атлетикачимиз — Тошкентдаги 225-мактаб ўқувчиси Светлана Радзивил баландликка сакраш бўйича иккинчи ўринни эгаллади ва кумуш медаль соҳибаси бўлди. Самарқанд Олимпия ўринбосарлари коллежида таҳсил олаётган ёш самбочи Камол Аҳматов эса 51 килограмм вазнли полвонлар баҳсида бронза медалини қўлга киритди.

Журналист суриштируви

САРАТОНДА ЧИГИТ ЭККАН ФЕРМЕР

Жарқўрғоннинг «Мопр» қишлоғида яшовчи Абдумўминов Мамараимга туман ҳокимлиги катта ишонч билдирди — азалдан деҳқончилик қилиб келинган, унумдор тупроқли, текис-равон ва қишлоққа туташ суғориладиган ердан 60 гектарини 2000 йил 10 октябрь куни ажратиб берди. Абдумўминов «Бекавлод» номли фермер хўжалигини тузиб, ерга кетмон урди. Бироқ 2001 йилдаёқ «Бекавлод»нинг кетмони чархланмагани билиниб қолди. 30 гектар майдондан режадаги 90 тонна ўрнига 42 тонна пахта сотди. 30 гектар ердаги ғаллани сотиш режаси ҳам зўрға 52 фоиз бажарилди.

2001 йилги харажатлар бисёр-бисёр, даромаллар эса ҳаминқадар. Соф фойда ҳамда рентабеллик — ноль! Қарзлар — ботмон-ботмон.

Ишдаги қолоқлик ҳамда ҳисоб-китобдаги палапартишликлар сабабларини Абдумўминов газетамизга ёзган хатида қуйидагича изоҳлайди: **«Сув йўллари ёмонлигидан ва сув танқислигидан эккан чигитимизни 2001 йилда 20 июндан сўнг кўкартириб олдик. Ғалламиз ҳам сувсизликдан қуриди. Еримиз — шўр. Ҳоким бизга ёрдам кўрсатмади. Аксинча, «Режани бажармасанглар, фермер хўжалигингизни тугатаман», деб айтаяпти».**

Вилоят адлия бошқармаси «Бекавлод»нинг бу важлари ҳақиқатга яқинлигини тасдиқлайди ва ўз хулосаларида хўжаликка бўнак пуллари, минерал ўғит вақтида берилмаганини, бошқа идоралар томонидан ҳам етарлича амалий ёрдам кўрсатилмаганини таъкидлайди.

Бироқ бу вазиятга туман ҳокими Н.Шомуродовнинг муносабати бошқача. «Абдимўминовни биз фермер бўлишга даъват қилмаганмиз, — дейди у. — 60 гектарлик далаларни унинг бўйнига мажбуран осиб ҳам қўймаганмиз. Ҳамма шарт-шароитларни муҳайё этамиз, деб ваъдалашган жойимиз ҳам йўқ. Яхши ишлаб, режаларни бажариб, ўзини кўрсатса, уни бошимизга кўтариб мақтаган бўлардик. Тўғри, амалий ёрдам қилишимиз керак. «Шарқ юлдузи» ширкат хўжалигидан фермерга техника ташладик. Ёнилғи-мойлаш ашёлари ташладик. Лекин фермер деган қай бир даражада ўз аравасини ўзи тортмоғи лозим-ку?..»

Энди айтинг, агар ҳақиқатан шундай бўлса, фермер яна нега даъво қилади? Хўш, 60 гектар ерни эгаллаб олган ўша фермер ким ўзи?

Абдумўминов олий маълумотли агроном. Кўп йиллар мобайнида жамоа ва ширкат хўжалигида раҳбарлик лавозимларида ишлаган. Битта «Т-28» русумли эски трактори бор. «Бултурги дала ишлари харажатларига бор мол-ҳолимни сотиб сийраклаштирдим, чарчаб қолдим», деб оғир-оғир нафас қайтаради у.

Хуллас, Абдумўминов ҳам, ҳокимлик ҳам ўтган ишга саловат, деди. Абдумўминов ҳокимга «2002 йилда ишимизда бурилиш қиламиз, чигитни 20 март кунигача экиб бўламиз. Режаларни ошиғи билан бажарамиз», деб сўз қилди. Ҳатто «Айтганимни уддаламасам, менга ажратилган ерни ўз ихтиёрим билан топшираман», деб ёзиб ҳам берди. Ҳоким унга бу сўнгги синов бўлишини уқтирди.

Ана шунча гап-сўзлардан кейин, шу йил 12 июнь куни биз «Бекавлод» фермер хўжалигига бордик. Хўжаликнинг эски трактори бузилиб қопти. Абдимўминов бўлса, сеялка тақиб олган бошқа бир тракторга дизель мойи излаб кетибди. Ўша куни улар чигит экишлари керак экан.

— Чигитни ғалланинг жойига такрорий экин қилиб экаяпсизларми? — деб сўрайман хўжалик ижарачиси Иброҳим Абдумўминовдан.

У менинг соддалигимдан кулгандай бўлди.

— 17 гектарлик даламиз шўрлаб кетди. Эккан чигитимиз униб чиқмади. Яна қайтадан уруғ қадаяпмиз, — деди.

Мен «Абдумўминовдай агроном 12 июнь куни чигит экаяпти» деган гапга ишонмадим. Иброҳим ҳамроҳлигида далага чиқдим. Ижарачи ёлғон гапирмабди. Абдураззоқ Кенжаев деган ишчи чигитни ивитиб, сеялка кутиб ўтирган экан. Иброҳимнинг айтишича, фермер хўжалигининг бошқа ижарачилари иши ҳам мақтовлардан нарироқда экан.

Хуллас, бу йил ҳам эски пластинка айланаяпти: «Ер шўр, сув танқис, ёнилғи-мойлаш материаллари топилмайди...» Бир йўлим тушганда туман солиқ инспекциясидан «Бекавлод»нинг бултурги ҳисоботини сўрадим. «Бекавлод» бизга 2001 йил ҳисоботини тақдим қилмаган. Шунинг учун банкдаги ҳисоб рақами ҳам ҳаракатдан тўхтатилган», деди солиқ идораси ходими Шерали Қурбонов.

Кўраяпсизми, «Бекавлод»нинг нафақат ерлари, балки ҳисоб-китоблари ҳам шўрлаб кетганга ўхшайди. Қўшимча маълумотлар излаб, деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси туман вакиллиги идораси бўсағасидан ҳатлайман. «Бекавлод»нинг сардори яхши одам: билимли, камтарин, — дейди вакиллик ҳисобчиси Ҳусан Исматуллаев. — Лекин бу фазилатлар унинг фермер бўлиши учун камлик қилади. «Бекавлод»нинг ишларини эсласам, «Ҳолва деган билан оғиз чучимас», «Кўрпангга қараб оёқ узат» деган мақоллардан бир сандиғи хаёлимга келаверади. Бировлар бир гектар ердан миллионлаб сўм даромад олиб турган бир пайтда «Бекавлод» 60 гектар майдоннинг умрини зое ўтказиб ўтирса, бу ғалатида».

... Йилнинг ярми ўтди. Дўппи бошда бир айланади-ю, ғалвир сувдан кўтарилади. Ваъдалар, режалар, якунлар суриштирила бошланади. Ана ўшанда кимлар юзлари ёруғ бўлиб, эришган ютуқларини белларига белбоғ қилиб, эртанги кун сари дадил қадам ташласа, кимлардир ер чизади. Қоғоз чизади. Ва афсуски, бу чизувлар ҳамишаям камчиликларга ямоқ бўлолмайди. Баҳона ё сабаб қидирганники эмас, ишлаганники амалга ўтаверади.

Мавриди келганда, мақоламизга бир кузатувни илова қилсак. «Мопр» қишлоғининг нақд белидан ўтадиган ва яқин-яқингача 40-50 куб метр сув оққан «Какайди» ариғи бугун қаровсиз қолибди. Ҳавзаси қамишзортўқайга, қирғоқлари чиқинди ташланадиган майдонга айланибди. Бу қаровсизликдан нафақат «Бекавлод»нинг, балки бошқаларнинг ҳам ерлари шўрлай бошлабди. Шу ариқдан сув ичган деҳқон қаёққа қараяпти, «Мопр» аҳли нега жим ва лоқайд? Ё ариқни вилоятдан келиб тозалаб боришади, деб кутишмоқдами? «Бекавлод»нинг уқувсизлигидан эмас, ерга меҳрини бериб, ҳар бир томчи сувни эъзозлаб меҳнат қилаётганлардан ўрнак олиш керак, назаримизда.

Олимжон УСАНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

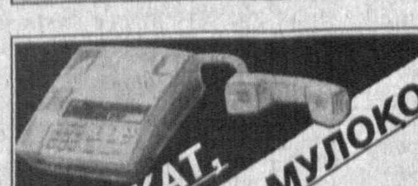

АЛЛО, СИЗНИ ВАЗИР ЭШИТАДИ!

Муҳтарам «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газетхонлари!

Шу йилнинг 28 июнь, жума куни соат 10.00 дан 12.00 гача Сизлар учун Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазири Саидаҳрор Саидаҳмедович Ғуломов телефон орқали мулоқот соатлари ўтказади.

Агар Сизни мамлакатимиз таълим тизимида амалга оширилаётган туб ислоҳотларнинг натижалари, давримизнинг стратегик ҳужжати — Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгиланган улуғвор вазифаларнинг қандай бажарилаётганлиги ҳамда яқинлашиб келаётган 2002-2003 ўқув йили учун олий ва ўрта махсус ўқув юртларига қабул уюштириш билан боғлиқ масалалар, шунингдек, бу борадаги янгиликлар, муаммолар қизиқтирса ва шу соҳадаги ишларни янада яхшилашга оид таклиф ҳамда мулоҳазаларингизни айтишни истасангиз, қуйидаги телефонларга қўнғироқ қилинг.

139-15-00, 139-15-24, 139-46-74.

Мабодо, вазирга берилажак саволларни олдиндан етказмоқчи бўлсангиз, иш кунлари соат 10.00 дан соат 18.00 гача бевосита таҳририятимизга факс орқали (8-371-133-09-85) йўллашингиз ёки (8-371) 133-10-17, 136-35-60, 133-38-01 рақамли телефонлар орқали баён этишингиз мумкин.

E-mail: slovo@uzpak.uz

БЕВОСИТА МУЛОҚОТГА МАРҲАМАТ!

«Ғалла-2002»

Чўлнинг қирмизи дони

Репортаж

Бир пайтлар қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган Марказий Фарғона қумликларига етиб келганимизда, қуёш тиккага келган, атроф тандирдай қизиб ётарди. «Қилт» этган шабада йўқ. Қум барханлари адоғида дуркун ғўзалар кўзга ташланади. Ҳув нарида залворли бошоқларини зўрбазўр кўтарган буғдойзор.

— Бу йил экдик, — деди туман ҳокимининг ўринбосари Абдусаттор ака Марғилон — Наманган катта йўлининг Улуғнордаги «Дўстлик» ширкат хўжалигига олиб борувчи қисми четларига экилган ям-яшил терак ниҳолларини кўрсатиб. — Ҳар бир қарич ер борки, ундан самарали фойдаланишга жазм этдик. Экинларимиз ҳар йилгидан яхши, буғдойимиз бўлса ундан ҳам мўл бўлди. Пилла режасини эса мамлакатда биринчилардан бўлиб бажардик.

Хўжалик бошқаруви раиси Алижон Жўраевни идорадан тополмадик. Бош иқтисодчи Тўланбой Маҳмудов ғалла ўрими бошланганини, раис идорага кам келаётганини, ҳамиша ўримдагилар билан бирга эканини айтди. Ва гап орасида ўтган йили 460 гектар майдондаги ғалладан эллик центнердан ҳосил олиниб, шундан 348 тоннаси пудратчиларга тарқатилганини, соф фойда 21 миллион 876 минг сўмни ташкил этганини алоҳида таъкидлади. Бош пудратчи Абдулла Ҳайдаров 75 гектар майдондаги экиндан 400 тонна сара дон топширибди, 37 тоннаси шартномада кўрсатилганидан ортиқча бўлгани учун жамоада қолдирилибди.

— Юртбошимизга минг раҳмат, — дейди чўл шамолида тобланган Абдуллажон қорамағиз юзларида табассум балқиб. — У киши ҳар доим биз, деҳқонларга қайишгани-қайишган. Президент шарофатлари туфайли «Кейс»ли бўлдик. Жоннинг роҳати. Донни сира ям нобуд қилмайди. Бир кунда 15-20 гектар ердаги ғаллани ўриб-янчиш чўт эмас. Ер бўшаши биланоқ, такрорий экин экамиз.

Абдуллажон бошлиқ жамоа ўтган йили буғдойнинг «Княгиня» навини парваришлаган эди. Олтмиш центнерлик натижа уларни унчалик қониқтирмади. Бу йил улар 30,5 гектар майдонда «Крошка» навини тажрибадан ўтказдилар.

— «Крошка» бизнинг иссиқ иқлимимизга маъқул тушди, — изоҳ берди Абдуллажоннинг отаси Жакбарали ака. — Ўғлим ўн йилдан берисида буғдой экади. Бу йилгиси бошқача бўлди-ёв!

Бош иқтисодчи Тўланбой Маҳмудов одатига кўра яна далиллар келтирди:

— Хўжалигимизда Абдуллажонга ўхшаган 18 та бош пудратчи, 22 та фермер бор. Дилоромхон Раззоқова 12 гектар ердаги буғдойдан етмиш, Муҳаммаджон Қосимов 24,3 гектардан 68,5, Илҳомжон Абдурасулов 27,1 гектардан 69,5 центнердан дон олишга қўл ташлашган. Далаларда шунга яраша ҳосил бор.

Улуғнор ерлари вилоятнинг бошқа туманлари экинзорларидан фарқли ўлароқ, қумлоқ, иқлими эса бирмунча иссиқ бўлгани учун ҳам, ўримга эрта киришилди. Бошқа туманлардан қўшимча «Кейс»лар келтирилди. Чунончи, Қўрғонтепадан 12 та агрегат жалб этилди. Ҳозир Улуғнорда йигирмата комбайн юксак унум билан ишлатилмоқда. Чўлнинг қирмизи дони қабул шохобчаларига пешма-пеш келтирилмоқда.

Биз комбайнчилар Иномжон Сербоев ва Камолиддин Юнусовларни суҳбатга тортдик.

— Ўтган йили олти юз гектар ердаги буғдойни ўриб-янчиб берган эдим, — дейди Инъомжон. — Бу йил ҳам ундан кам бўлмайди.

— Ҳар дақиқа ғанимат, — дейди унинг ҳамкасби Камолиддин. — Негаки, дон тўла пишди. Йигирма кунда йиғиб-саранжомлаймиз, деб ният қилганмиз. Ваъданинг устидан чиқмасак бўлмас.

Далада ишлаётганларга нонуштадан ташқари икки маҳал иссиқ овқат ҳам тайёрлаб берилмоқда. Йиғимда алоҳида ўрнак кўрсатганларга эса мукофотлар нақд.

Чўлни макон тутган Ҳабибулло ака Жумаев, Каримжон ака Олимов сингари фидойи инсонлар билан дон ҳиди анқиётган далаларда узоқ суҳбатлашдик. Эл-юртнинг ризқ-насибаси юкланган машиналар карвони қалбларга ўзгача шукуҳ, қувонч бағишлайди. Чўлнинг бугунги қиёфаси, бағрида битмас-туганмас бойликлар яратаётган одамларнинг ғайрат-шижоати, кайфияти эртанги кунга бўлган ишончини тағин-да мустаҳкамлайди.

Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Мустақиллик иншоотлари

Устюртдаги аср қурилиши

Қўнғирот сода заводини барпо қилиш ишларини охирига етказиш масаласи икки йиллик «танаффус»дан кейин яна кун тартибига қўйилди

Навбатдан ташқари сессиядан сўнг Қорақалпоғистон ижтимоий-иқтисодий ҳаётининг барча йўналишларида жонланиш бошланди. Қўнғирот сода заводи қурилишини ниҳоясига етказиш билан боғлиқ масала эса улар ичидаги энг муҳим, энг йирик янгилик бўлди. Сессияда Президент Ислом Каримов «Бу улкан мажмуа юртимизда амалга оширилаётган энг йирик лойиҳалардан бири бўлиб, бутун мамлакатимиз саноати учун ўта муҳим аҳамият касб этади», деб таъкидладилар. Яқинда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари К.Тўлаганов завод барпо этилаётган Елабат шаҳарчасида бўлиб, ҳукумат қарорини бажариш билан боғлиқ вазият билан танишди. Турли сабабларга кўра, бу улкан қурилиш 2 йилдан кўпроқ вақт давомида тўхтаб қолган эди. Қурилишни охирига етказиш билан боғлиқ масалаларни мақоламизнинг кейинги қисмига қолдирсак-да, аввал муштарий тасаввури учун айрим умумий маълумотларни келтириб ўтсак:

Қўнғирот сода заводи Марказий Осиё минтақада ягона. У йилига саноат ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари, истеъмол бозори учун ўта зарур бўлган 100-160 минг тонна кальцийли, қарийб шунча миқдорда каустик, 20 минг тонна озиқ-овқат содаси, 200 минг тонна ош тузи, 50 минг тонна карбонат тўлдирмаси ишлаб чиқаради.

Заводнинг ишга туширилиши Борсакелмас заминидаги беҳисоб туз ва Султонувайс тоғидаги улкан оҳактош заҳираларининг халқимизга хизмат қилишига йўл очиб беради.

Заводнинг ўзида 2970 киши ишлайди. Бугун Устюрт бағрида озод Ўзбекистонимизнинг муҳим саноат шаҳарчаси бўй тикламоқда.

Бу завод ишга тушса мамлакатимиз ҳамда Қорақалпоғистоннинг экспорт салоҳиятига, сезиларли миқдорда улуш бўлиб қўшилади.

Энди Қўнғирот сода заводи қурилиши солномасининг айрим саҳифаларига кўз югуртирайлик:

1995 йилнинг 2 март куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Қўнғирот сода заводини барпо этиш юзасидан 79-сонли қарор қабул қилди. Ўша йилнинг ўзида қурилишда келишилган баҳоларда 193,6 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилиб, 114,4 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Бу кўрсаткичлар 1998 йилда 4 миллиард 142,4миллион ва 3 миллиард 477,3 миллион сўмни, 1999 йилда 6 миллиард 404,1 миллион ва 4 милиард 322,2 миллион сўмни ташкил этди. Шу кунгача қурилишда келишилган баҳоларда 17 миллиард 82,1 миллион сўмлик капитал маблағ ишлатилди.

Бу катта миқдордаги маблағ эвазига қурилишда темир-бетон буюмлар полигони, таъмирлаш-механика устахоналари, қозонхона, компрессор хўжалиги ва ҳоказо муҳандислик тармоқларини яратиш борасида асосий ишлар тугалланди.

«Борсакелмас» туз конида маъмурий бино, ётоқхона, гараж, қозонхона, ёнилғи-мойлаш ашёлари омбори қурилмоқда.

Заводнинг сув таъминоти тармоқлари қуриб битказилди, табиий газ масаласида ҳам муаммо йўқ: «Тахиатош-Сода заводи» юқори вольтли электр йўналиши 2001 йил мартида ишга туширилди. Туз конига электр токи, табиий газ олиб бориш ишлари маромида бормоқда. Заводга темир йўл шохобчаси келтирилиб, дастлабки ҳаракат бошланди. Елабат шаҳарчасида ҳар бири 96 ўринлик 6 ётоқхона, ҳар бири 30 квартиралик 3 та ётоқхона, ҳар бири 36 квартиралик 2 та турар жой, 250 ўринлик ошхона, 50 ўринлик кафе, 320 ўқувчига мўлжалланган мактаб, дўкон, новвойхона, маиший хизмат уйи, даволаш маркази, 90 болага мўлжалланган боғча-ясли, 300 ўринлик клуб барпо этилди. Бошқа қатор бинолар, бозор, меҳмонхона, автошоҳбекат қурилмоқда.

Бу мавзедаги ишлар ҳозирнинг ўзидаёқ мамлакат манфаатларига хизмат қила бошлади. Жумладан, «Ўзкимёсаноат» давлат-акциядорлик компанияси бу ерда техник туз қазиб олишни йўлга қўйди. Унинг миқдори жорий йилда 100 минг тоннага етказилади. Янги йилда бишофит ишлаб чиқариш ўзлаштирилади. Буларнинг барчаси 300 та янги иш ўрни яратиш имконини беради.

– Корхона қурилишида янги босқич бошланди, – дейди Қўнғирот сода заводи қурилишининг бош директори Рево Давлетёров. – Бир неча ой тайёргарлик кўрганимиздан сўнг заводнинг асосий саноат объектларини барпо этиш ҳамда ускуналарни ўрнатишга киришамиз. Яқин келажакда у Ватанимизнинг эзгу манфаатларига хизмат қила бошлайди!

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон ва жаҳон

«Экосан» Афғонистонда

Маълумки, “Экосан” халқаро хайрия жамармаси қўшни Афғонистонда “Экосан” миссиясини ташкил этган эди.Миссия аъзолари Афонистон ташқи ишлар вазирлиги ваколатхонасида Балх вилояти раҳбарияти, давлат ва нодавлат ташкилотларининг раислари, БМТ институтлари, халқаро инсонпарварлик ташкилотлари вакиллари, Балх университети раҳбарияти ва профессор-ўқитувчилари билан учрашувлар ўтказишди. Ўзаро мулоқотларда экология, атроф-муҳит муаммолари соҳасида йирик дастур ва лойиҳаларни ишлаб чиқиш ҳамда уларни амалга оширишга оид масалалар атрофида фикр юритилди. Таъкидлаш жоизки, университет қошида “Экосан” халқаро жамғармасининг Афғонистон бўлими очилган. Уни университет кафедраси мудири Абдулқаюм Ансорий бошқармоқда.

Японияда таҳсил оладилар

Япониянинг JICE халқаро ҳамкорлик маркази кунчиқар мамлакат олий ўқув юртларида ўқиш учун 20 нафар ўзбек ёшларини тайёрлади. Пойтахтимиздаги Бизнес марказида улар билан учрашув ўтказилди.

– Бу йигит-қизлар “Япония грантлари бўйича кадрлар тайёрлаш учун стипендиялар тақдим этиш” лойиҳаси доирасида таҳсил олаётган ёшларнинг учинчи гуруҳи ҳисобланади, – дейди лойиҳа мувофиқлаштирувчиси Э. Танака.

Унинг таъкидлашича, лойиҳадан кўзда тутилган асосий мақсад инсон ресурслари тараққиёти режаларини амалга оширишда Ўзбекистонни қўллаб-қувватлаш ҳамда икки томонлама муносабатларни мустаҳкамлашдан иборат. Кунчиқар мамлакатга йўл олаётган ёшлар иқтисодиёт, давлат бошқаруви, бизнес, ахборот технологиялари ва ҳуқуқшунослик мутахассисликлари бўйича мамлакатнинг Нагоя, Кюсю, Веседа университетларида ўз малакаларини оширадилар.

Фаррух Англияга боради

Самарқанддаги физика-математика лицейининг битирувчиси Фарруҳ Шоҳидий республика олимпиадасида ғолиб чиқди. Эндиликда у Буюк Британияда бўлиб ўтадиган ёш математиклар олимпиадасида мамлакатимиз шарафини ҳимоя қилади. Фарруҳ математик-педагоглар авлодининг кенжа вакили бўлиб, бобоси Аъзам Шоҳидий хизмат кўрсатган ўқитувчи, халқ таълими аълочиси. Отаси Акром ака эса Самарқанд давлат университетида кафедра мудири бўлиб ишлайди.

«Халқ сўзи» — «Туркистон-пресс».

Фарғона шаҳридаги «Сунъий чарм» ҳиссадорлик жамияти сунъий чарм, пойабзал учун картон ва фильтрловчи картон, нотўқима матолар, ўқувчилар сумкаси ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Ҳар йили белгиланган режалар ортиғи билан уддаланиб келинмоқда. Олинаётган фойда миқдори ҳам ошиб бораяпти. Жамият маҳсулотлари шартнома асосида Ҳамдўстлик мамлакатлари ва Туркияга жўнатиляпти. Жорий йилда уларнинг миқдорини икки бараварга кўпайтириш мўлжалланмоқда.

СУРАТДА: тикувчи Любовь Иванова.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Анжуман

Инсон манфаати – бош масала

Ўзбекистон “Меҳр-шафқат ва саломатлик” жамғармаси томонидан Жиззахда ташкил этилган семинар аҳолини ижтимоий ҳимоялаш мавзуига бағишланди. Ушбу анжуманда вилоятлар ва Тошкент шаҳридан келган хайрия жамғармалари раҳбар ҳамда мутахассислари Қарияларни қадрлаш йили муносабати билан вилоятда амалга оширилган тадбирлар ижроси билан танишдилар.

Шунингдек, семинарда Бухоро ва Хоразм вилоятлари жамғармаларининг иш тажрибаси ҳам ўрганилди. Ўзаро баҳс-мунозара, савол-жавоб асосида ўтган тадбирда нодавлат ташкилотларнинг фуқароларни ижтимоий муҳофазалаш борасидаги имкониятларидан кенгроқ фойдаланиш хусусида муҳим таклифлар билдирилди.

Огоҳ бўлинг, одамлар!

ТИНЧЛИКНИНГ ҚАДРИ УЛУҒ

Дунё харитасида Ўзбекистон деган давлат пайдо бўлганидан буён орадан ҳеч қанча вақт ўтмади. Ўн бир йил кўҳна тарих учун чақмоқ мисол «йилт» этган учкундек гап. Бироқ шу қисқа давр мобайнида мустақил Ўзбекистонда амалга оширилган залворли саъй-ҳаракатлар асрларга татигулик десак, муболаға эмас. Шаҳар ва қишлоқларимиз кун сайин чирой очиб, обод бўлиб бораётгани, барча жойларда улкан бунёдкорлик ишлари давом этаётгани бор гап. Пойтахт Тошкентга-ку ташриф буюрган одам, орадан маълум муддат ўтгач, қайта келса, таниёлмаслиги аниқ. Республикамизнинг чекка-чекка ҳудудларида ҳам барча соҳаларда жадал кечаётганислоҳотлар ўз самарасини бераётганини ҳаммамиз кўриб, билиб турибмиз.

Узоққа бормайлик, жаннатга монанд диёримизнинг ажралмас бўлаги ҳисобланган Наманган вилоятини олайлик. Кейинги йилларда вилоят маркази — Наманган шаҳри, айниқса, таниб бўлмас даражада ўзгарди. Туман ва қишлоқлар ҳам кундан-кунга кўркам қиёфа касб этиб бормоқда. Наманганликлар тинч ва осуда турмуш кечириб, яратиш, яшнатиш ишқи ила бандлар. Шу боис қўлга киритилаётган ютуқларнинг салмоғи баланд.

Аммо шоли курмаксиз бўлмаганидек, кенг қамровли эзгу ишлар, яратувчилик салоҳияти юрагида фисқу фасод уруғлари ниш урган баъзи бир кимсаларга ёқмаётганлиги ҳам сир эмас. Орамизда кимларнингдир ноғорасига ўйнаб, ёлғону алдовларига лаққа тушиб, кўкнори хаёлга берилиб юрган, киндик қони томган Ватанга хиёнат йўлига кирган кимсалар оз бўлса-да, бор эканлигидан кўз юмолмаймиз. Ва бу бизни доимо ҳушёр, огоҳ бўлиб яшашга ундайди. Бугунги кунда бошқа норасмий гуруҳларга нисбатан фаолроқ бўлган «Ҳизбут-таҳрир» диний-экстремистик оқими ҳам хавфсизлигимизга жиддий таҳдид солмоқда. Шу боис мақсадимиз мазкур оқим тарафдорларининг жирканч башараларини очиб ташлаш, уларнинг разилона мақсалларини фош этишга қаратилган.

«Афсуски, мана шу омиллардан, яъни бизнинг муқаддас динимизга бўлган муносабатимиздан нопок мақсадларда фойдаланиш, динимизни сиёсатга айлантириш ҳаракатлари оқибатида юртимизда ваҳҳобийлик, «Ҳизбут-таҳрир» каби турли зарарли оқимларга қўшилган кимсалар ҳам пайдо бўлди.

... Бу хатарни бизнинг бугунги кунимиз ва эртанги истиқболимиз учун нақадар хавфли эканини сезишга, англаб етишга, унга қарши чоралар кўришга ҳаётнинг ўзи ҳар бир онгли инсонни даъват этмоқда». Мамлакатимиз Президентининг 2000 йил 29 августда бўлиб ўтган Олий Мажлиснинг иккинчи чақириқ III сессиясида сўзлаган нутқидан олинган юқоридаги фикрлар, дарҳақиқат, бугун ҳар биримизнинг қалб шиоримизга айланмоғи даркор. Чиндан ҳам, дин — инсоннинг ахлоқий камолоти ва маънавий етуклигига хизмат қилади. Агар у сиёсийлаштирилса, унга ҳар хил оқиму партиялар аралаштирилса, ўта мутаассибликка йўл очиб берилса, унда дин эзгуликка эмас, аксинча, жаҳолатга етаклайди. Ўз қадр-қимматини, нуфузини йўқотади.

Афсуски, мана шу содда ҳақиқатни айрим ақидапарастликка берилган калтафаҳм шахслар тушуниб етмаяптилар ёки тушунишни хоҳламаяптилар. Ана шундай адашган кимсалардан бир гуруҳи «Ҳизбут-таҳрир» диний-экстремистик оқими аъзоларидир. Бу «партия»га ўтган асрнинг 50-йиллари бошларида шайх Тақийиддин Набҳоний томонидан асос солинганлиги турли манбалардан бизга маълум. Бу оқим дунёнинг барча давлатларида расман ноқонуний ҳисобланиб, унинг тарафдорлари таъқиб остига олинган.

Республикамизда ноқонуний диний-экстремистик оқимга аъзо бўлиб кириб, Ўзбекистоннинг конституциявий давлат тузумига қарши жиноятларни содир этганларнинг суд жараёнлари таҳлили шуни кўрсатадики, «Ҳизбут-таҳрир» оқимининг асосий мақсади мавжуд конституциявий тузумни ўзгартириш ва «халифалик» шаклидаги ислом давлатини барпо этишдан иборат. Ваҳоланки, Имом Термизий ва Имом Аҳмад ибн Ҳанбал ривоятларида келтирилишича, пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг «Менинг вафотимдан кейин халифалик ўттиз йил давом этади. Ундан кейин амирлик ва подшоҳликлар бошланади» деган васиятлари мавжуд. Дин ниқоби остидаги динбузарлар эса, исломни байроқ қилиб олган ҳолда Аллоҳ расулининг гапларини ёки ҳаётий ҳақиқатни инкор этмоқдалар. Кўриниб турибдики, бу ерда ҳеч қандай мантиқ йўқ. Зеро, ҳақиқий ислом халифалиги ўз даврини пайғамбар вафотидан сўнг ўттиз йил давомида ўтаб бўлганига тарих шоҳид.

Энг ачинарлиси, бу оқим тарафдорлари онги бўш, иродаси заиф ёшларни катта пул эвазига ўзларига оғдириб олиб, улардан ғаразли ниятлари йўлида фойдаланиб келмоқдалар.

Яқинда «Ҳизбут-таҳрир» оқимига кириб, унинг мағзи пуч ғояларини турли варақалар орқали аҳоли орасида тарғиб қилишга уринаётган уч нафар ёш йигит вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан қўлга олинди.Учалови ҳам ҳали ҳаётнинг аччиқ-чучигини татиб кўрмаган, паст-баланд кўчалардан ўтмаган ёшлар. Уларни бу йўлдан қайтариш ниятида сўроқ жараёни давомида суҳбатлашилди. Агар тўғри йўлга тушиб олсалар, чин дилдан тавба қилсалар, жиноий жавобгарликдан озод этилишлари мумкинлиги, Президентимизнинг 2000 йил 6 сентябрдаги «Террорчи гуруҳлар таркибига адашиб кириб қолган Ўзбекистон фуқароларини жиноий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида»ги Фармони моҳияти атрофлича тушунтирилди. Ҳалифалик давлати қуриш хомхаёлдан бошқа нарса эмаслиги уқтирилди. Бироқ онги зарарли ғоялар билан заҳарланиб улгурган, эртанги кунини тасаввур этишга ожиз йигитчалар қарорларидан қайтмасликларини айтишди. Ҳозир улар устидан тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Хўш, юқоридаги воқеага қандай муносабат билдириш мумкин?

Биринчидан, бу ёшларнинг «раҳнамо»лари уларни моддий жиҳатдан таъминлаш, яъни пул бериш йўли билан ўзларига тобе қилиб олганлар.

Иккинчидан, исломни ўргатиш, диний таълим бериш баҳонасида ҳали динимизнинг асл мазмун-моҳиятидан бехабар ёшларга ўз ақидаларини сингдириб улгурганлар.

Учинчидан, бу йўлдан қайтишнинг охир-оқибати яхши бўлмаслигини, «қасам»ни бузиш жазосиз қолмаслигини айтиб, қўрқув ва таҳликага солганлар.

Хуллас, улар қилмишларидан пушаймон бўлиб, «Ҳизбут-таҳрир»нинг сароб эканлигини англаб етган бўлсаларда, ўзларининг адашганликларини тан олишни истамас эдилар.

«Ҳизбут-таҳрир»чиларнинг «намоянда»лари ўз ёвуз мақсадлари йўлида халқимизнинг соддалиги, ишонувчанлиги, очиқ кўнгиллиги, бағрикенглигидан ҳам устамонлик билан фойдаланишга ҳаракат қилмоқдалар. Ҳали ғўр ёшларимизни тўғри йўлдан чалғитиш, уларнинг миясини заҳарлаш, мафкурасини бузиш, муқаддас динимизнинг мазмун-моҳиятини бутунлай тескари талқин этиш, фарзандларимизни ўз Ватанига, халқига, ота-онасига қарши қилиб қўйишга уриндилар.

Хайриятки, ўз вақтида кўрилган чора-тадбирлар туфайли бу ёвуз иллат газак олиб кетмади. Наманган вилоятида ҳам вилоят прокуратураси, бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан ҳамкорликда, кенг жамоатчиликка таянган ҳолда ноқонуний диний-экстремистик гуруҳларни фош этиш, уларга қарши кескин кураш олиб бориш, ижтимоий-сиёсий ва криминоген вазиятни барқарор сақлаш борасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Бу йўлда Президент фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ҳамда республика Бош прокурорининг «Терроризм ва диний экстремизмга қарши курашга қаратилган қонунлар ижроси устидан прокурор назоратини кучайтириш тўғрисида»ги буйруғи, 2000 йилнинг 6 июлида қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасида диний экстремизм ва терроризмга қарши курашни кучайтиришга қаратилган тадбирлар Дастури»дан самарали фойдаланмоқдамиз. Хусусан, кенг қамровли ташкилий ва амалий тадбирлар натижасида 2001 йил давомида 2000 йилдагига нисбатан динийэкстремистик мазмундаги адабиётлар ва варақаларнинг ноқонуний равишда тарқатилиши сезиларли даражада камайди. Шу даврда жиноий гуруҳ аъзолари томонидан қонунга зид равишда сақланаётган қурол ва ўқ-дорилар олиб қўйилди. Тақиқланган адабиётларни чоп этиш, кўпайтириш ва тарқатишнинг олдини олиш мақсадида босмахоналар, ҳужжатларни кўпайтириш масканлари, китоб дўконлари ва бошқа жойларда бир қатор текширишлар ўтказилди. Аниқланган ҳар бир қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан тегишли прокурорлик таъсир чоралари кўриб борилмоқда.

Диний-экстремизмнинг зарарли оқибатлари, реакцион моҳияти, турли оқимларга аъзо бўлганларнинг асл башарасини очиб ташлаш борасида вилоятдаги оммавий ахборот воситалари, радио, телевидение имкониятларидан кенг фойдаланиляпти. Шунингдек, шаҳар ва қишлоқлар, маҳаллалар, корхона-ташкилотлар, ўқув юртларида фуқаролар билан мунтазам равишда учрашувлар, очиқ мулоқотлар ташкил этилмоқда. Жойларда Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Қонунининг ижроси доимий равишда назоратга олинган.

Бироқ бу билан асло хотиржамликка берилиб бўлмайди. Юртбошимиз шу йилнинг 26 апрель куни Эрон Ислом Республикаси Президенти Саййид Муҳаммад Ҳотамийнинг Ўзбекистонга ташрифи муносабати билан ўтказилган матбуот анжуманида журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб берар эканлар, «Ҳизбут-таҳрир» диний-экстремистик оқимининг нафақат Ўзбекистон, балки бошқа тинчликпарвар мамлакатлар учун ҳам жиддий хавф эканини таъкидлаб ўтдилар. Дарҳақиқат, яқинда имзоланган Америка-Россия давлатларининг қўшма баёнотида ҳам «Ҳизбут-таҳрир» унинг фаолиятидан келиб чиқиб, ҳақиқий диний-экстремистик руҳдаги ташкилот эканлиги эътироф этилган, унга қарши биргаликда кураш олиб боришга келишилган. Ушбу оқимнинг радикал-экстремистик характерда эканлигига Ўзбекистон раҳбарияти олдинроқ баҳо берган эди ва бу оқим амалдаги қонунларга биноан, кескин таъқиб остига олинган.

Дарҳақиқат, «Ҳизбут-таҳрир»нинг Ўзбекистон ҳудудида тарқалиши, фаолият юритиши қонун билан тақиқланади. Бу оқим тарғиботчиларига эса, амалдаги қонунларимизда белгиланган жазо муқаррар эканини яна бир бор таъкидлаш жоиз. Президентимиз шу йилнинг 9 майида, Хотира ва Қадрлаш кунида пойтахтимиз марказидаги муқаддас зиёратгоҳдаги мурожаатларида халқимизни яна бир бор ўзларини ҳар хил «оқим», «партия»лар деб эълон қилаётган ғараз ниятли кимсалардан огоҳ бўлишга даъват этганлари ҳам бежиз эмас.

Ёшларни бу йўлдан қайтариш ўрнига оқ-қорани таниган айрим шахсларнинг ҳам бу оқим таъсирига тушиб қолгани ачинарли ҳолдир. 1961 йилда туғилган Илҳом Нугманов Наманган шаҳридаги 2-ўрта мактабда ўқитувчи (!) бўлиб ишлаган. У 2000 йилнинг ёз ойларида ўзи илм берган собиқ ўқувчиси Илҳом Умаровнинг даъвати билан «Ҳизбут-таҳрир»га аъзо бўлиб кирибди. Бир йил мобайнида «мушриф» лавозимида фаолият кўрсатиб, бошқаларни ҳам партияга киришга даъват этиб, уларни «ўқитган». Шаҳар кўчаларида ноқонуний равишда тақиқланган варақаларни яширинча тарқатиб юрган И.Нугманов ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари томонидан қўлга олиниб, жиноятига яраша жазога тортилган.

Наманган туманидаги Ғирвон қишлоғида яшаган ака-ука Ҳасан ва Ҳусан Ғофуровлар ҳам кимларнингдир даъвати билан боши берк кўчага кириб қолишган. Улар ҳам ўз тарафдорлари сафини кенгайтириш мақсадида «ҳалқа» ташкил этиб, қишлоқдаги ёшларни «Ҳизбут-таҳрир»га жалб этишга ҳаракат қилганлар. Шунингдек, оқимнинг фаол аъзолари А.Тошматов, И.Умаров, Б.Юлдашев, Б.Рўзиматов, Б.Маматжонов,И.Ваҳобов, Ж.Алихонов сингари адашган ёшлар ҳам амалдаги конституцион тузумга қарши иш олиб борганликлари учун қонуний жазоларини олишган.

Дарҳақиқат, бугунги шиддаткор замонда диний-экстремизм ва терроризм жаҳон афкор оммасига жиддий хавф туғдирмоқда. Бу иллат кўплаб ривожланган мамлакатларнинг, жумладан, АҚШ каби дунё сиёсатида муҳим ўрин тутадиган, кучли салоҳиятга эга давлатларнинг ҳам кўзини очди. Ўтган йилнинг 11 сентябрида Америкада юз берган хунрезликлардан сўнг бутун инсоният халқаро терроризм бошқа кулфат солувчи ёвуз куч эканини, миллат, ҳудуд, ирқ танламаслигини, унга қарши биргаликда курашиш вақти келганини, бу курашдан ҳеч ким четда туриши мумкин эмаслигини англаб етди. Шундай экан, диний ақидапарастликка қарши курашни фақатгина ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари зиммасига юклаб қўйиш хатодир. Бу борада жойларда фуқаролар йиғинлари, жамоатчилик ташкилотларининг фаолиятини янада жонлантириш лозим. Доимий равишда ота-онаси, маҳалла-кўйнинг назоратида бўлган бола фойдали машғулот билан шуғулланса, онгида бўшлиқ пайдо бўлмайди ва боши берк кўчага кириб қолмайди. Шунингдек, ёшларнинг бўш вақтларини кўнгилли ўтказишларида «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ташаббусни қўлга олмоғи даркор. Турли хил қизиқарли тадбирлар, кечалар, беллашувлар, учрашувлар, викториналар ташкил этишни мунтазам равишда йўлга қўйиб, уларга ёшларни фаол жалб этиб бориш ҳам ўз самарасини бериши, шубҳасиз. Бошқа кўплаб нодавлат ташкилотлари, халқ таълими муассасалари ҳам бу хайрли ишдан четда турмасликларини истардик. Бинобарин, ёшлар — бизнинг келажагимиз, эртанги кунимиз эгалари экан, бунинг учун барчамиз бир тан, бир жон бўлиб, ҳамжиҳатлик ила ҳаракат қилмоғимиз лозим. Бир сўз билан айтганда, соф исломни ўз ғаразли мақсадлари йўлида сохта талқин этиб, дин ниқоби остида ҳар қандай пасткашликдан ҳам қайтмайдиган «Ҳизбут-таҳрир» сингари экстремистик оқимнинг жирканч башарасини очиб ташлаш, уларга қарши тарғибот-ташвиқот, тарбиявий аҳамиятга молик ишларни узлуксиз равишда давом эттиришимиз зарур.

Юқоридагилардан мухтасар хулоса шуки, фуқароларимиз онгига салбий таъсир кўрсатишга уринаётган ғаламисларга ғоя билан зарба берайлик. Ўғил-қизларимизни дунёвий илмларнинг чуқур билимдони, Ватанига, элига, ота-онасига содиқ қилиб, комил инсонлар сифатида тарбияласак, кўзлаган эзгу ниятимизга, албатта, эришамиз. Зеро, бу барчамизнинг биринчи галдаги вазифамиз, инсоний бурчимиз, ҳам қарзимиз, ҳам фарзимиздир.

Ғофур БАРНОЕВ,
Наманган вилоят прокурори, адлия катта маслаҳатчиси.

«ЎЗБЕКТЕЛЕКОМ»: РАҚОБАТ ОРҚАЛИ ТАРАҚҚИЁТГА

«Қуйидагилар компьютерлаштириш ва ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш ҳамда уларнинг замонавий тизимларини жорий этишнинг биринчи галдаги энг муҳим вазифалари деб ҳисоблансин:

— ахборот-коммуникация тармоқлари ва хизматлари конвергенциясини назарда тутган ҳолда мамлакатнинг барча ҳудудида ахборот-коммуникация технологияларининг техникавий инфратузилмасини, шу жумладан, кўчма алоқа, IP технологиялари, бошқа замонавий телекоммуникация ва маълумот узатиш воситаларини жадал ривожлантириш;

— 2002 йилнинг 1 октябрига қадар:

2003-2010 йилларда телекоммуникация ва маълумот узатиш миллий тармоғини ривожлантириш дастурини… ишлаб чиқиш».

(Ўзбекистон Республикаси Президенти И.Каримовнинг 2002 йил 30 майдаги «Компьютерлаштиришни янада ривожлантириш ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш тўғрисида»ги Фармонидан).

Бизнинг суҳбатдошимиз — «Ўзбектелеком» акциядорлик компаниясининг бош директори Ҳ.А.Муҳитдинов мазкур компаниядаги ишларнинг ҳозирги аҳволи, муаммолар ва уларни ҳал этиш йўллари, халқ хўжалигининг бу жуда муҳим ва ҳаммага зарур бўлган тармоғини Президентнинг юқорида тилга олинган Фармони талаблари асосида янада ривожлантириш борасида белгиланаётган режалар ҳақида ҳикоя қилади.

Бундан ўн йил муқаддам Ўзбекистонда — мустақил шароитда бор-йўғи бир неча ой яшаётган мамлакатда собиқ советлар ҳудудида илк маротаба алоқа соҳаси икки қисмга, яъни почта ва телекоммуникация йўналишлари бўйича ажратилиб, бу борада жуда муҳим қадам қўйилди. Ўша 1992 йилда, шунингдек, «Алоқа тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди. Электр алоқа корхоналари негизида мустақил бирлашма — «Ўзбектелеком» концерни тузилди. Кейинги йилларда мамлакатда амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий қайта қуришлар жараёнида мазкур бирлашманинг номланиши ва тузилиши ўзгарди, асосий ҳисобланмаган ишлаб чиқариш-техника тузилмалари ажралиб кетди, компания ташкилий тузилишининг самаралироқ шаклларини, фаолият юритишда яхшироқ натижаларга эришиш йўлларини топиш учун изланишлар давом эттирилди. Аммо бир нарса ўзгаришсиз қолаверди: у ҳам бўлса, мамлакатда телекоммуникацияларнинг техник воситалари, тармоқлари ва тизимлари тараққиёт йўлидан дадил одимлашини, алоқа хизмати истеъмолчиларининг тинмай ўсиб бораётган талаб-эҳтиёжлари тўлиқ қондирилишини, ривожланиш, модернизация, хизмат кўрсатиш сифати яхшиланиши талабларига тезроқ мослашувни, жаҳон андозаларига мувофиқлашувни таъминлашдан иборат эди.

Бугунги кунда «Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси Ўзбекистон телекоммуникациялари соҳасидаги оператор-корхоналарнинг жуда йириги бўлиб, у тез ривожланиб бораётган бозор шароитида энг катта ва мураккаб вазифаларни ҳал этишга қодирдир.

— Аввало, шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, — деди Ҳаким Асророрвич, — бугунги кунда Ўзбекистон телекоммуникацияси ягона жаҳон ахборот тармоқларининг муҳим таркибий қисмини ташкил этган ҳолда халқаро ҳамжамиятда қабул қилинган ягона меъёрлар ва андозаларга мувофиқ фаолият юритмоқда.

Ҳаммага маълумки, кишилик жамиятининг жадал ривожланиши, ишлаб чиқаришнинг барқ уриб ўсиши ва айирбошлаш, ишлаб чиқариш муносабатларининг глобаллашуви истеъмол қилиш, маданий, илмий-амалий мақсадларда ахборот ўтказишнинг аҳамиятини кучайтириб юбормоқда ва бу ҳолат алоқанинг барча турлари тараққий этишига кучли туртки бўлмоқда. Жаҳоннинг индустриал қиёфадан ахборот қиёфасига ўтиши тобора яққол сезилмоқда.

Ўзбекистонда изчил амалга оширилаётган тараққийпарвар сиёсат туфайли телекоммуникацияларнинг тармоқларини жаҳон андозалари даражасида ривожлантириш учун аниқ амалий чора-тадбирлар кўрилмоқда. Ўртага қўйилган мақсадларга эришиш учун меъёрий-ҳуқуқий база яратилмоқда. Мамлакатимизда «Алоқа тўғрисида», «Радиочастотали спектр тўғрисида», «Телекоммуникациялар тўғрисида»ги қонунлар, шунингдек, ҳукуматнинг бир қатор муҳим қарорлари қабул қилиниб, амалга киритилгани шундан далолат беради.

Телекоммуникацияларнинг маҳаллий тармоғи бугунги кунда икки мингтадан ортиқ АТС ва монтажланган сиғимли 1,8 миллионта номерга эга. Барча асосий объектлар телефонлаштирилган. Тармоқда жами 1 миллион 593 мингтадан зиёд телефон аппарати мавжуд бўлиб, уларга қўшимча 2001 йилда, 88,7 мингта телефон ўрнатилди, шундан 87 фоизи аҳолига тегишлидир.

Телекоммуникация тармоқларида таъмирлаш ўтказилганлиги, автоматлаштириш ишлари амалга оширилганлиги туфайли ҳозирги пайтда шаҳарлардаги 99,4 фоиз ва қишлоқ жойлардаги 76 фоиз абонентлар АМТСга тўғридан-тўғри уланиш имкониятига эга бўлдилар. Шаҳарлараро тармоқлар каналларининг 60 фоизидан кўпроғи ва халқаро каналларнинг 90 фоизи рақамлидир. Айни чоғда маълумотларни узатиш тармоқлари ривожланмоқда (Интернет ҳам шунга киради).

Ҳаракатланувчи алоқа, радиал-минтақавий ва шахсий радио чиқариш тармоқлари тез тараққий этмоқда. Иккита ер усти станциясида сунъий йўлдош орқали алоқа каналлари ишга туширилди, Интелсат ва Горизонт тизимларидан фойдаланилмоқда.

— Нима, тармоқда муаммолар йўқми?

— Муаммолар бор. Бўлганда ҳам, оз эмас. Улар ривожланиш давомида келиб чиққан ва вақт ўтиши билан тўпланиб қолган. Масалан, дебиторлик ва кредиторлик қарзлари молиявий аҳволимизга жиддий равишда салбий таъсир кўрсатаяпти, юқори сифатли хизмат кўрсатиш имконини бермаяпти, жумладан, алоқа линиялари бузилиши, кабеллар, симларни ўғирлаб кетиш ҳоллари рўй бермоқда. Устига устак, кичик ва ўрта тадбиркорлик яхши ривожланаётгани йўқ, хизмат кўрсатишнинг қўшимча турларини жорий этиш суст бормоқда. Симсиз алоқа ўрнатилиши лозим бўлган аҳоли пунктлари олис жойларда ҳали ҳам бор.

Шундай экан, телекоммуникацияларнинг техник воситалари, гарчи улар замонавий техника ва технологияларни ўзлаштириш негизида фаол ривожланиш босқичида турган бўлса-да, жаҳон андозалари даражасига мувофиқ келиши учун янгилаш, модернизациялар соҳасида қўшимча чора-тадбирлар кўришни талаб этмоқда. Ва бунинг учун аниқ, конструктив чоралар кўрилаяпти ҳам.

Бугун шуни қайд этиш мумкинки, мустақиллик йилларида Ўзбекистонда телекоммуникациялар соҳаси кучли даражада ривож топган ҳамда у мамлакат иқтисодиётининг тараққий этишида, аҳолига хизмат кўрсатишда аҳамияти тобора ўсиб бораётганини намоён қилмоқда. Корхоналарнинг ишлаб чиқариш салоҳияти фаол равишда кучайиб бормоқда, энг янги техника ва технологиялар жорий этилаяпти, тармоқни ривожлантириш ва модернизациялаш соҳасида жуда катта ишлар ва тадбирлар амалга оширилмоқда. Бошқарув тузилишини такомиллаштириш, унинг самарадорлигини оширишга қаратилган чоралар кўрилмоқда.

Маълумки, Президентимизнинг 1997 йил июль ойидаги Фармонига мувофиқ, мамлакатимизда Алоқа вазирлиги тугатилиб, Ўзбекистон Почта ва телекоммуникациялар агентлиги ташкил этилган эди.

Бироқ ўтган даврда ахборотлаштиришнинг миллий тизимини шакллантириш, замонавий ахборот технологияларини, компьютер техникаси ва телекоммуникация воситаларини ёппасига жорий этиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ жуда катта янги вазифалар пайдо бўлди. Ана шу вазифаларни ҳал этиш мақсадида Президентнинг 2002 йил 30 майдаги Фармонига биноан, Ўзбекистон Почта ва телекоммуникациялар агентлиги Ўзбекистон Алоқа ва ахборотлаштириш агентлигига айлантирилди. Бу янги тузилма зиммасига эса ахборотлаштириш ва компьютерлаштириш, маҳаллий, шаҳарлараро ва халқаро телефон-телеграф алоқасини яратиш, фаолият юритишини таъминлаш ва хизмат кўрсатиш, маълумотларни, жумладан, Интернетни узатиш, почта алоқаси, радио ва телевидениенинг стратегик устувор йўналишларини амалга ошириш, мана шу соҳаларда рақобат муҳитини вужудга келтириш, хорижий инвестицияларни жалб қилиш, ахборот ресурслари бозорини ривожлантириш, бошқарув, бизнес, соғлиқни сақлаш, фан, таълим ва жамият ҳаётининг бошқа соҳаларида ахборот айирбошлашнинг электрон шаклларини ҳаётга татбиқ этишдан иборат янги мажбуриятларнинг жуда катта мажмуаси юкланди.

Маҳаллий, шаҳарлараро, халқаро электр алоқаси хизматлари бозори талабаларини амалий жиҳатдан қондириш, маълумотларни телекоммуникацияларнинг янги тармоқларини қуриш, мавжуд тармоқларни кенгайтириш ва таъмирлаш йўли билан узатиш вазифалари бевосита бизнинг компаниямизга тааллуқлидир. Айни чоғда биз воситалар ва тармоқларни модернизациялаш ҳамда техникавий қайта қуроллантириш, хориж сармояларини жалб қилиш, жаҳон ютуқларини жорий этиш дастурларини амалга ошириш, республикамиз ахборот тизимларининг жаҳон телекоммуникация ва ахборот тармоқларига интеграциялашувини таъминлашга ҳаракат қилаяпмиз.

Бугунги кунга қадар мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришнинг дастлабки босқичлари ортда қолди — беш-етти йил бурун фаолиятнинг иккиламчи турлари билан шуғулланувчи собиқ давлат алоқа корхоналари — таъминот, транспорт, қурилиш, лойиҳалаш ва саноат тармоқлари мулкчиликнинг бошқа шаклларига айлантирилди. Улар негизида акциядорлик жамиятлари, масъулияти чекланган корхоналар ташкил этилди. Кейинги босқичда эса асосий фаолият бўйича акциядорлик жамиятлари ва компаниялари вужудга келди.

Ислоҳотларни амалга ошириш жараёнида телекоммуникациялар тармоғида маҳаллий ҳамда шаҳарлараро ва халқаро тармоқлар бўйича иккита акциядорлик компанияси тузилди. Ҳар икки компания ҳам ўз олдида турган вазифаларни бажаришга фаоллик билан киришиб, ривожлантириш ва модернизациялашнинг йирик лойиҳаларини амалга оширмоқда.

Бироқ халқаро тажриба ва экспертларнинг хулосаларига таяниб, 2000 йилда Ўзбекистонда мана шу иккита акциядорлик компаниясини бирлаштириш ҳамда улар негизида «Ўзбектелеком» акциядорлик компаниясини ташкил этишга қарор қилинди. Компаниянинг акциялар пакетида давлат мулки 30 фоиз бўлиб, 70 фоизи эркин сотувга чиқарилган, жумладан, 51 фоиздан кам бўлмаган акция чет эллик сармоядорларга сотиш учун мўлжалланган.

«Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси таркибида 15 та корхона — Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги маҳаллий, шаҳарлараро электр алоқаси акциядорлик компаниялари, жумладан, 5 та қўшма корхона мавжуд. Улар орасида «Ўзбектелеком Интернейшнл» акциядорлик жамияти ҳам бор. Мазкур жамият 4 та вилоят шўъба корхонасига эга. Компаниянинг (холдинг тузилишига эга бўлган) Низом жамғармаси минтақавий операторлар акцияларининг 80 фоизи ҳисобига ташкил топган.

Ахборот тизимлари соҳасида бошқарувни қайта қуриш ва такомиллаштириш чора-тадбирлари, ҳеч шубҳасиз, замонавий бўлгани боис, улар ижобий натижалар берди. Хусусан, бозор муносабатларига ўтиш шароитида алоқа хизматлари кўрсатиш бозорини ривожлантиришда яхши самараларга эришилди. Бироқ булар билан чекланиб қолингани йўқ. 2001 йил охири ва 2002 йил бошида янги муҳим ўзгаришлар рўй берди — компания таркибига кирган акциядорлик жамиятлари филиалларга айлантирилди. Бутун мамлакат учун ягона бўлган оператор — «Ўзбектелеком» акциядорлик компаниясининг тузилиши ана шу тариқа шаклланди.

Телекоммуникациялар соҳасида янги жиддий ҳолатлар вужудга келди: мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш кўлами кенгайиб бораяпти, чет эллик шериклардан инвестициялар, кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш, телекоммуникациялар соҳасида нодавлат мулкчилигини ривожланитириш ҳақида таклифлар тушмоқда.

— Ҳаким Асророрвич, Ўзбекистоннинг телекоммуникациялар соҳасидаги ислоҳотлар, тузилиш таркиби ва бошқарувни қайта қуриш ўртача ҳар 2-3 йилда рўй бермоқда. Ҳар битта босқичда янги-янги вазифалар ҳал этилмоқда.

Республика телекоммуникациялари аҳволини қандай тавсифлаш мумкин, бу соҳада кейинги йилларда нималарга эришилди?

Мана, Президентнинг янги Фармони, Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 июнда қабул қилинган қарори, дадил айтиш мумкинки, нафақат алоқа тармоғида, балки бутун иқтисодиётда, жамият ҳаётида ислоҳотлар ўтказишнинг янги босқичини бошлаб берди. Ахборот технологиялари ва телекоммуникациялар тармоқларини ривожлантиришнинг 2002-2010 йилларга мўлжалланган дастури ва асосий йўналишлари тасдиқланди. Шундай эмасми?

— Бугунги кунда Ўзбекистон Республикасининг телекоммуникацияси — бу умумий фойдаланишдаги ҳамда барча учун мўлжалланган транспорт асоси —

умумий фойдаланиладиган ва маълумотлар узатиладиган телефон шохобчасига эга бўлган тармоқларнинг ривожланиб бораётган мажмуасидир. Шаҳарлараро, халқаро, ички минтақавий ва маҳаллий тармоқлар умумий фойдаланиладиган телефон тармоғининг асосини ташкил этади. Ҳозир Ўзбекистон жаҳоннинг 180 та мамлакатига чиқиш мумкин бўлган 28 йўналиш бўйича тўғридан-тўғри халқаро каналларга эга. Бинобарин, бунда оптик толали ва сунъий йўлдош тизимларидан фойдаланилмоқда.

«Ўзбектелеком»нинг ўтказиш қобилияти етарли даражададир.

Эслатиб ўтамиз: муаммоларни бирйўла ҳал этиш мақсадида 1995 йилда ҳукумат томонидан Ўзбекистон Республикаси телекоммуникациялари тармоғини модернизациялаш ва ривожлантиришнинг 2010 йилга қадар даврга мўлжалланган миллий дастури ишлаб чиқилиб, қабул қилинган эди. Мазкур дастурни бажариш натижасида бутунлай янгиланган, жаҳон талабларига жавоб берадиган телекоммуникация воситаларига эга бўлиш кўзда тутилган. Жумладан, ҳар 100 аҳоли ҳисобига телефонлар зичлиги икки баробар ортади. Телефон станцияларининг қуввати уч баробар кучаяди. Мўлжалланган телефон алоқасини техникавий қайта қуроллантириш барча фойдаланувчиларнинг алоқа хизматларига бўлган асосий эҳтиёжларини қондириш имконини беради. Ҳозир мазкур дастурнинг биринчи босқичи талаблари, гарчи унинг ҳамма кўрсаткичлари бўйича яхши натижаларга эришиган деб бўлмаса-да, умуман, дуруст бажарилганини қайд этиш лозим.

— Шу босқичдаги иш якунларини Сиз қай тарзда талқин қилган бўлардингиз?

— Энг асосий вазифа ҳал этилди — Ўзбекистон Республикасининг, рақамли асосий тармоғи вужудга келтирилди, рақамли каналлар мамлакатнинг барча минтақаларига етказилди. Қурилган рақамли асосий тармоқнинг қувватидан бугунги кунда 71 фоиз фойдаланилмоқда. «Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси тармоқларида умумий узунлиги 3300 километрдан кўпроқ магистрал оптик толали ва рақамли-радиорелели алоқа линиялари мавжуд бўлиб, хусусан, рақамли каналлар 51 та туман марказига етказилган. Маҳаллий АТСлар сиғимининг 33 фоизидан зиёди ҳам рақамлидир. Бир қатор вилоятларда бу кўрсаткич икки баробар юқори. 750 минг номерга мўлжалланган рақамли АТСлар, 50 мингта коммутация нуқтасига эга бўлган халқаро автомат телефон станциялари қурилиб, фойдаланишга топширилди, станциялараро ва асосий линияларда 4 минг километрдан ортиқ ВОЛС барпо этилди.

Белгиланган дастурни амалга ошириш ва хориж инвестиицияларини жалб қилиш мақсадида бешта халқаро танлов (тендер) ўтказилди. Уларда турли мамлакатларнинг 50 дан зиёд фирма ва компаниялари қатнашди. Муҳими, мазкур тадбир амалий ҳамкорлик учун хорижий шерикларни, уларнинг инвестицияларини жалб этиш, бир қатор муҳим лойиҳаларни рўёбга чиқариш имконини берди. Пировардида 1991-2001 йиллар мобайнида Ўзбекистон телекоммуникацияларини ривожланитиришга чет эллик шерикларнинг кредит ва тўғридан-тўғри молиялаштириш шаклидаги инвестициялари 580 миллион АҚШ долларидан кўпроқни ташкил этди, шундан 316,3 миллион доллари эса ўзлаштирилди.

Германия, Япония, Корея Республикаси ва бошқа мамлакатларнинг банклари, фондлари, компаниялари йирик инвесторлар сифатида иш кўрмоқдалар. Ички ресурслар — давлат бюджети, жалб қилинган маблағлар, банкларнинг кредитлари, алоқа корхоналарининг ўзларига тегишли пуллари ҳам кенг равишда сафарбар этилаяпти. 1991 йилдан буён 37,7 миллиард сўмдан кўпроқ ана шундай маблағлар ўзлаштирилди. 2001 йилда бу соҳадаги кўрсаткич 4,3 миллиард сўмни ташкил этди. Унинг 25 фоизидан ортиғи алоқа корхоналарининг ўз маблағлари, 71 фоизи хорижий инвестициялар ва кредитлардир.

— Телекоммуникация соҳасида мана шундай ўзгаришлар амалга оширилган мамлакатларда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш масаласининг ҳал этилиши муҳим омиллардан бири бўлган эди. Бизда-чи?

— Бизнинг республикамизда ҳам телекоммуникация корхоналарини давлат тасарруфидан чиқариб, мулкчиликнинг бошқа шаклларига ўтказиш соҳасидаги чора-тадбирлар ислоҳотларнинг суръатларини жадаллаштириш ҳамда лойиҳаларни муваффақиятли амалга оширишнинг муҳим шарти бўлди. Ҳозирги пайтда тармоқда чет эллик шериклар билан биргаликда ташкил этилган 11 та қўшма корхона ишлаб турибди. Улардаги хизматлар ҳажми алоқа тармоғи бўйича барча даромадларнинг 35,7 фоизига тўғри келади. Акциядорлик жамиятлари (компаниянинг ҳамма корхоналари мана шу босқичдан ўтган) улуши кўрсатилаётган барча хизматлар ҳажмининг 53,4 фоизини ташкил этмоқда.

«Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси акцияларининг деярли 3,1 фоизи меҳнат жамоаси ўртасида жойлаштирилган, 2,7 фоизи маҳаллий инвесторларга ажратилган, 64,2 фоизи эркин сотувга, жумладан, камида 51 фоизи хорижий инвесторларга мўлжалланган.

Давлат мулки қўмитаси иштирокида халқаро маслаҳатчиларни жалб этган ҳолда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш дастури тайёрланганди. Ҳозирги пайтда мазкур дастурни бажариш йўлида концепция ва бу вазифани ҳал этиш учун амалий чора-тадбирлар ишлаб чиқилмоқда.

Ана шу амалга оширилган чора-тадбирлар натижасида телекоммуникация корхоналари бўйича фақат маҳаллий, шаҳарлараро ва халқаро рақамли тармоқлар яратиш учун инвестициялар ва кредитлар кўринишида 300 миллион АҚШ долларидан кўпроқ маблағ келиб тушди ва ўзлаштирилди.

Янги шароитда қурилган замонавий объектлар катта самара бераётганини ҳам таъкидлаб ўтиш лозим. Масалан, 1998 йилда қурилиб, фойдаланишга топширилган ва Ўзбекистонни Хитойнинг Шанхайидан тортиб Германиянинг Франк-Фуртигача — дунёнинг жуда кўп мамлакатлари билан минглаб тезкор рақамли каналларга эга бўлган замонавий оптик толали кабель орқали боғлайдиган ТАЕ-ВОЛС сўзлашув сонини 40 баробар кўпайтириш имконини берди. Ушбу халқаро асосий линияда ҳозир мингдан ортиқ канал ишлаб турибди.

Халқаро хизматлар кўрсатиш ва маълумотлар узатишнинг эътироф этилган оператори сифатида «Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси минтақадаги, шунингдек, олис хориждаги кўплаб компаниялар билан ҳам фаол ҳамкорлик қилмоқда.

Ўзбекистонда навбатдаги вазифаларни ҳал этиш мақсадида тармоқ иқтисодиётида ислоҳотларни давом эттириш ва чуқурлаштириш, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, мулкчилик шакли турлича бўлган корхоналар, инвесторлар учун рақобат муҳити ва тенг шароит яратиш, хизматлар кўрсатиш ҳажмини ошириб, турини кенгайтириш, сифатини яхшилаш устувор йўналишлар сифатида белгилаб олинди. Бунда ахборот технологияларини ривожлантиришга жиддий эътибор берилади.

— Жумладан, Интернет ҳам ривожлантириладими?

— Ҳа, биринчи навбатда Интернетга эътибор қаратилади. Унинг халқаро каналлари маълумот ўтказиш қуввати 12 Мбит/сек.дан ортиқдир.

Интернет тармоғига тобора кўплаб олий ўқув юртлари, коллежлар, лицейлар, умумтаълим мактаблари, почта ва телекоммуникация корхоналари уланмоқда. Маълумотларни узатишнинг идоравий шохобчалари ҳам ривожланмоқда. Ва уларнинг барчаси бизнинг телекоммуникация тармоқларимиз билан ўзаро боғлиқ ҳолда иш олиб бормоқда.

Республика Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган Компьютерлаштириш ва ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантиришнинг 2002-2010 йиллар даврига мўлжалланган дастури янги телекоммуникация объектлари қурилишини кўзда тутади. 2005 йилга бориб юз фоиз рақамлаштирилган шаҳарлараро каналлар сонини анча кўпайтириш мўлжалланган, минтақавий даражадаги каналлар сони 50 мингтага етади ва рақамлаштириш 72 фоизни ташкил этади, ахборотларни айирбошлашни автоматлаштириш 98 фоизга кўтарилади. Жорий йилнинг охиридаёқ маълумотларни узатувчи камида 235 та янги боғлам барпо этилади. Дастурнинг амалга оширилиши натижасида республиканинг барча аҳоли пунктлари Интернетга уланади.

Фаолиятимизнинг энг муҳим йўналишларидан яна бири — бу янги технологиялар ва хизмат турларини жорий этишдир. Уларга қуйидагилар киради: IP телефония, маълумотларни узатишнинг янги тизимлари, уяли алоқа, симсиз кира олиш стандартлари ва технологиялари, VSAT, бошқарувнинг автоматлаштирилган тизимларини жорий этиш, рақамли АТСларда қўшимча хизматлар ҳажмини кенгайтириш, сунъий йўлдош орқали алоқа ва бошқалар.

Муҳими, Ўзбекистоннинг телекоммуникациялар тармоғи бир қатор янги лойиҳаларни рўёбга чиқаришда хорижий инвесторлар иштироки учун очиқдир.

— Чет эллик шериклар билан ҳамкорликни янада кенгайтириш мўлжаллаяптими?

— Албатта. Биз маҳаллий, шаҳарлараро ва халқаро телефон алоқасини янада ривожлантириш ва модернизациялаш соҳасидаги тадбирларни амалга ошириш учун янги йирик лойиҳаларни таклиф этмоқдамиз. Ва мана шу вазифа бўйича халқаро тендер ҳам ўтказилди. Қолаверса, ҳозирги пайтда «Ўзбектелеком» компаниясини хорижий инвесторлар иштирокида хусусийлаштиришга тайёргарлик кўрилмоқда. Ахборот меморандуми чиқариш ва кейинчалик шартнома тузилиши кутилмоқда. Бундан мақсад халқаро менежментни жалб этиш, акциялар пакетини сотишдан маблағга эга бўлиш, бутун республика бўйлаб алоқа тармоқларини ривожлантириш ва модернизациялаш бўйича янги лойиҳаларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишдир.

Бу борада кейинги йилларда кўплаб давлатлар ва хорижий компаниялар билан ҳамкорликда катта ишлар қилинди. Масалан, 1992 йилда япониялик шериклар билан биргаликда Тошкентда замонавий ускуналарга эга бўлган халқаро алоқанинг сунъий йўлдош орқали ишлайдиган станцияси қурилди. Ўша пайтда туркиялик тадбиркорлар иштирокида сунъий йўлдош орқали алоқа боғлайдиган яна битта станция ишга туширилди. Янги станциялар мамлакатимизга алоқанинг тўғридан-тўғри, мустақил каналларидан халқаро тармоққа бемалол чиқишини таъминлади.

Етти йил муқаддам Жанубий Кореянинг «ДЭУ Телеком» компанияси иштирокида биринчи маротаба Фарғона вилоятида рақамли АТС фойдаланишга топширилди. Эндиликда эса бундай станциялар «Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси тармоқларида қарийб 710 минг номерни ёки барча сиғимларнинг 33 фоизини ташкил этади. Уларни қуришда бизнинг чет эллик шерикларимиз ҳам қатнашдилар. «ДЭУ Телеком» улар орасида алоҳида ўрин тутади. Мана шу компания билан шерикликда қисқа муддат ичида Хоразм, Фарғона, Андижон, Тошкент, Сурхондарё ва Бухоро вилоятларида ҳам телекоммуникация тармоқларини ривожлантириш ва модернизациялаш соҳасида катта ишлар амалга оширилди. Мазкур вилоятларда 290 мингта номерли рақамли АТСлар ишга туширилиб, алоқанинг ўнлаб километрлик оптик толали линиялари ётқизилди.

Германиянинг «Алкатель», «Сименс» компаниялари иштирокида Тошкент, Самарқанд, Наманган, Қаршида рақамли АТСлар қурилди, «Сименс» билан биргаликда ТАЕ-ВОЛС миллий участкаси қурилиши амалга оширилди, «Алкатель» билан эса «Чирком» қўшма корхонаси барпо этилди. «Эрикссон», NEC, «Моторола» сингари машҳур фирмалар ҳам бизнинг телекоммуникациялар бозоримизда фаол ишламоқдалар.

Ўзбекистон ва бошқа мамлакатлар ўртасида молиявий ва амалий ҳамкорлик тўғрисида ҳукуматлараро битимлар тузилганлиги, республикамизда телекоммуникацияларни ривожлантиришга кредитлар жалб этиш бўйича ишлаб чиқилган чора-тадбирлар туфайли хорижий фирмалар билан ўзаро алоқада ишлаш имконияти пайдо бўлди.

Бугунги кунда Япония, Германия, Италия, Буюк Британия, Хитой, Корея Республикаси, Малайзия, Индонезия ва бошқа бир қатор мамлакатларнинг компаниялари билан амалий алоқалар тобора ривожланиб бораяпти.

Япониянинг OECF фонди томонидан ажратилган 12,7 миллирад йен миқдоридаги кредит ўзлаштирилгани бунга яққол мисол бўла олади. Бу лойиҳа 1998-99 йиллар мобайнида амалда бажарилди. Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Бухоро ва Наманган вилоятларидаги 88 та рақамли АТСларда сиғими 252 мингтадан иборат қувватлар ишга туширилди, шундан 100 мингга яқини ривожланиш базасини ташкил этади. Яъни улар абонентларга янги телефонлар ўрнатишга мўлжалланган. Нукус, Урганч, Бухоро, Навоийда 24 минг портли халқаро рақамли автомат телефон станциялари фойдаланишга топширилди, алоқанинг 2 минг километрлик оптик толали линиялари қурилди.

Ҳозирги пайтда JBIC фонди кредитининг иккинчи навбатини ўзлаштириш юзасидан ишлар олиб борилмоқда. У бутун Ўзбекистон ҳудудида техникавий қайта қуришларнинг кенг дастурини кўзда тутади.

Кореянинг EDCF фонди кредити бўйича Андижон ва Фарғона вилоятларида телекоммуникацияларни ривожлантиришга қаратилган яна битта лойиҳа амалга оширилмоқда.

Бугунги кунда телекоммуникациялар хизмати бозорида мулкчилик шакли ва идоравий мансублиги турлича бўлган ҳар хил корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг иши лицензиялар асосига қурилган. Ҳозирнинг ўзидаёқ Ўзбекистонда телекоммуникациялар соҳасида фаолият юритиш ҳуқуқи учун 365 та лицензия берилган. Техника воситаларини сертификациялаш амалга оширилмоқда, телекоммуникация хизматларини сертификациялашга ўтиш вазифаси ўртага қўйилмоқда.

Яна шуни таъкидлаб ўтиш керакки, Ўзбекистонда компьютер ва ахборот технологияларининг имкониятларидан самарали фойдаланишнинг аниқ йўналиши белгилаб олинган. Бу масала юзасидан қонунлар, ҳукумат қарорлари қабул қилинган. Илғор компьютер ва ахборот технологияларини жорий этиш миқёсларини кенгайтириш ҳамда муддатларини қисқартириш, Интерент тармоғидан иқтисодий, илмий ва маданий мақсадларда фойдаланиш имкониятларини бирмунча кучайтириш бўйича аниқ вазифалар қўйилмоқда. Бунинг учун давлат телекоммуникациялар тармоғини ривожлантириш, уларнинг қувватини ошириш ва сифатини яхшилаш юзасидан бир қатор масалаларни ҳал этмоқда.

Ягона тармоқда фаолият юритаётган иккита компаниянинг битта, яъни «Ўзбектелеком»га бирлаштирилиши масаласига келсак, бунда қуйидаги ҳолатлар назарда тутилган эди. Аввалги икки компания, гарчи улар самарали ишлашга ҳаракат қилган бўлса-да, ўз олдига қўйилган мақсадга эриша олмади. Хусусан, хориж инвестициялари кутилган ҳажмларда кириб келмади, тармоқларнинг ривожланиш суръатлари етарли даражада бўлмади. Ваҳоланки, телекоммуникациялар бозоридаги вазият жуда тез ўзгариб бормоқда эди. Шу боис халқаро маслаҳатчилар бизнинг ҳар икки компаниямизни битта компанияга айлантириш ҳақида таклиф киритишди. Бундан кўзланган мақсад рентабеллик даражаси кам ва инвестицион жозибадорлиги паст бўлиб қолаётган ҳам шаҳарлараро ва халқаро, ҳам маҳаллий алоқани, гарчи у телекоммуникациялар соҳасида муҳим роль ўйнаётган бўлиб, шаҳарлараро-халқаро алоқа учун базавий манба ҳисобланса-да, муваффақиятли ривожлантиришдан иборат эди. Шу тариқа битта тузилма — «Ўзбектелеком» вужудга келди. Ягона техник ва иқтисодий сиёсат юргизиш мақсадида, шунингдек, халқаро консалтинг марказининг тавсияси асосида акциядорлик жамиятлари филиалларга айлантирилди. Бундай моделга Европа Тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё Ривожланиш банки, Халқаро молия корпорацияси ва бошқа ташкилотлар қизиқиш билдирдилар.

Ягона операторнинг пайдо бўлиши кўпгина имкониятлардан самарали фойдаланишни кафолатлайди: компаниянинг қийматини бир неча ўн миллион АҚШ долларига оширади, кўзда тутилаётган инвестициялар даражасини кўтаради. Бунда бошқа мамлакатларнинг тажрибаси ҳам ҳисобга олинган. Биз ривожлантириш ва модернизациялаш, хизматлар сифатини ошириш, илгари олинган кредитлар бўйича қарзларни қайтариш соҳасидаги кенг кўламли тадбирларни ўтказиш учун хорижий инвесторлар кўз ўнгида компаниямиз акцияларининг жозибадорлигини кучайтиришнинг аниқ имкониятларини кўриб турибмиз. Яна шу нарса ҳам муҳимки, республиканинг барча минтақаларида шаҳарлараро-халқаро ва маҳаллий алоқани мутаносиб равишда ривожлантиришга умид қилмоқдамиз.

Бошқа ижобий жиҳатлар ҳам талайгина. Хусусан, мамлакат қонунчилигига мувофиқ, имтиёзларга эга бўлиш мумкин. Компанияда инвестиция сиёсатининг самарадорлигини ошириш учун моддий-техник ва молиявий ресурсларни бир ерга жамлашга эришиш ниятимиз бор.

Баъзида монополия ҳақида фикрлар эшитилиб қолади. Республикада муқобил равишда телекоммуникацияларнинг бошқа тармоқлари ҳам ишлаб турган экан, қанақа «монополия» бўлиши мумкин? Масалан, уяли алоқа олтита компания томонидан амалга оширилмоқда, уларнинг аксарияти турли стандартлардаги иккитадан тармоққа эга. Уяли алоқа компанияларининг тармоқларида 140 мингтадан зиёд абонент бор, уларнинг сони тинмай ўсиб бормоқда. Икки-учта уяли алоқа компанияси вилоятларга дадил кириб бораяпти, бутун республика бўйлаб телекоммуникация бозорини ўзлаштираяпти. Улар ўз хизматларига тарифларни ўзлари бемалол белгиламоқдалар. Бизнинг ҳар томонлама хизматларимиз ижтимоий хусусиятга эга бўлиб, тарифлар абонентлар фойдасини кўзлаган ҳолда тартибга солиб борилмоқда.

Пейжинг, транкинг алоқаси ҳам ривожланмоқда, симсиз радио орқали боғланиш, устама алоқа воситалари жорий этилмоқда, идоравий, корпоратив алоқа тобора салмоқли ўрин эгаллаяпти. Бизнинг компаниямизга алоқаси бўлмаган кўплаб корхоналар Интернетга чиқишга муваффақ бўлмоқдалар. Бозор шароитида бу одатий ҳол. Бироқ «Ўзбектелеком» компанияси ҳам ўз қудратини мустаҳкамлаб бораяпти, рақобат курашида олдинги марраларни эгаллашга интилмоқда. Юқорида тилга олиб ўтилган барча муқобил тармоқлар бизнинг ҳисоблаги тармоқларда ишлаб турибди.

«Кўрсатиб ўтилган чора-тадбирлар мамлакат иқтисодиёти самарадорлиги ўсишида телекоммуникациялар, компьютер ва ахборот технологияларининг фаол роли ошишини, одамларнинг фаолияти ва турмуши техник қурилмалар ва хизматларнинг энг замонавий турлари билан жиҳозланишини таъминлаш, республиканинг жаҳон жараёнларига муваффақиятли интеграциялашуви имконини беради», дейилади Президентнинг 2002 йил 30 майдаги «Компьютерлаштиришни янада ривожлантириш ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш тўғрисида»ги Фармонига ва Вазирлар Маҳкамасининг «Компьютерлаштиришни янада ривожлантириш ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига шарҳда.

Ишончимиз комилки, Ўзбекистон телекоммуникациялари соҳасида амалга оширилаётган чора-тадбирлар чет эллик инвесторларнинг алоқа корхоналаримизни хусусийлаштиришда иштирок этишга қизиқишини оширади, тизимни ривожлантириш мақсадида маҳалий имкониятлардан, республиканинг иқтисодий ва кадрлар потенциалидан фойдаланишимизга имкон яратади.

Ўзбекистонда тез равнақ топиб бораётган ахборот хизматлари мажмуасининг асосий диққат-эътибори ривожланиш ва модернизациялашнинг катта ва мураккаб вазифаларини муваффақиятли ҳал этишга, хизматлар ҳажми ва сифатини оширишга, даромадларни барқарор равишда кўпайтиришга қаратилгандир. Юқорида қайд этилган Фармон талаблари асосида биз телекоммуникацияларнинг республика иқтисодиёти тараққиётидаги ҳиссасини ошириш, аҳолига кўрсатилаётган хизматлар сифатини янада яхшилаш йўлида ҳаракат қилаяпмиз.

Анатолий КУДИНОВ
суҳбатлашди.

5942/1207

“Универсиада-2002” якунлари

«ТИКО» МУБОРАК, САИДА!

Таассурот билан яшаш. Бир қарашда оддий гап бу. Лекин унинг завқ-шавқи ёхуд инсоннинг эртанги кунга ишонч билан интилишида ўзига хос ўрни бор. Талаба ёшларнинг “Универсиада-2002” ўйинларидан олган таассуротлари ҳам жуда бисёр ва хилма-хил.

Жумладан, сувда сузувчи қизимиз Саида Искандарова бу тадбирни бир умр ёдлаши, эслаганда ҳам хаёлидан ажиб хотиралари кечиши шубҳасиз. Ахир Тошкент давлат аграр университетининг магистри Бухоро универсиадасида бирданига иккита олтин медални қўлга киритди. Бу ҳам майли. Паркентдаги қуёш ўчоғидан ўйинлар машъаласини ёндириш бахти насиб қилганичи?!

Саида — Ўзбекистон спортининг аста-секин порлаётган юлдузи.

Саида — чалқанча сузиш бўйича уч карра Осиё чемпиони, Сидней Олимпиадаси иштирокчиси.

Саида — менежер бўлишни орзу қилган қиз.

Саида — энди унинг шахсий “Тико”си бор. Ранги ҳам зўр. Ўзи сузадиган сувникидай зангори.

Кеча университет ҳовлисига барча талабалар ва меҳмонлар тўпланишди. “Универсиада-2002”да жами 19 та (шундан 7 таси олтин) медални қўлга киритган жамоани тақдирлаш маросими бўлди бу ерда. Талабалар қувончига шерик бўлиш учун Бош вазир ўринбосари, қишлоқ ва сув хўжалиги вазири Носир Юсупов ҳам шу ерга келди.

С.Искандаровага Тошкент вилояти ҳокимлиги номидан спорт соҳасида эришган ютуқлари учун енгил автомобиль тақдим этилганини дарров илғагандирсиз? Бошқа совриндорлар ҳам қуруқ қолишмади. Пастдаги суратда кўриб турганингиз — белбоғли кураш бўйича олтин медаль эгаси Умар Махаматов, кураш баҳсларида кумуш ва бронза медаллари соҳиби бўлган Давлат Чориевлар қимматбаҳо совғалар билан сийланишди.

Тадбирда сўз олган олий ва ўрта махсус таълим вазири Саидаҳрор Ғуломов мамлакатимизда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига мувофиқ ишлаб чиқилган уч босқичли узвий-оммавий спорт тизими тобора такомиллашиб бораётганини алоҳида таъкидлади.

Таассурот билан яшаш. Назаримда, бу нарса бирор ўткинчи қийинчиликни шижоат билан енгишга, навбатдаги довонларни эгаллашга ҳам ўргатади. Мисол тариқасида Нукус давлат университетининг волейболчи йигитлари кўрсатган шижоатни олинг. Зеро, улар бу мусобақага икки йил давомида Наманган универсиадасидан олган таассуротлари замирида тайёргарлик кўришган. Бутун эл кўз тикиб турган шундай катта тадбирда нима учун биз ҳам ғалаба қилмаслигимиз керак, деган туйғу уларга тинчлик бермагани аниқ. Буни волейболчиларнинг астойдил курашишидан сезиш қийин эмасди.

Энди улар қандай қилиб ғалаба қозонганликлари, яратилган шароит, орттирган янги дўстлари ҳақида укаларига гапириб беришади. Жамоага берилган компьютерни кўз-кўз қилиб мақтанишади. Демакки, тенгдош жўралари ҳам шундай музаффарликни орзу қилиши тайин. Яна ҳам қувонтирадиган томони, бу талабалар фақат орзу билан иш битмаслигини англаб етишган.

Агар шундай бўлмаганида эди, деярли йўқ шароитда машғулот ўтказадиган Термиз давлат университети ёшлари яхши натижаларни қўлга кирита олмасди. Улар интилиш ва яна интилиш орқали медаллар эгасига айланганига шубҳамиз йўқ. Шу ўринда универсиада боис олий таълим муассасаларимизда янги-янги спорт секциялари очилаётганини ҳам айтиб ўтиш жоиз.

Бухоро шаҳрида қад ростлаган “Нафис” спорт мажмуасига эса гап йўқ. Бадиий гимнастика ихлосмандлари учун яратилган шароит ҳар қандай хориж давлати спорт кошонаси билан беллаша олади. Авваллари шу ерда меҳнат қилиб, шароит оғирлашганидан бошқа ишга ўтиб кетган мураббийларнинг аксарияти “Нафис”га қайтиб келиш истагини билдираётганининг ўзи кўп нарсадан дарак беради.

“Универсиада-2002” ҳақидаги таассурот ва мулоҳазаларимиз ҳали давом этади.

О.РАЖАБОВ,
«Халқ сўзи» шарҳловчиси.
Р.ШАГАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

ХВАННИНГ «ОЛТИН» ГОЛИ

ёхуд кореялик «Чарм тўп» усталарининг уч карра жаҳон чемпионларини мағлуб этгани хусусида

Япония ва Жанубий Корея яшил майдонларида бўлиб ўтаётган футбол бўйича ўн еттинчи жаҳон чемпионати тобора қизғин паллага кирмоқда. Ва айтиш мумкинки, у кутилмаган натижаларга бой бўлаётир. Ўз таркибида замонавий футболнинг ёрқин юлдузларини тўплаган Франция, Аргентина, Португалия терма жамоаларининг ҳатто гуруҳ баҳсларидан чиқа олмаслигини ким ҳам башорат қилганди, дейсиз?

Нимчорак финалга Эквадорнинг Хорватия устидан 1:0 ҳисобда ғалаба қозонгани туфайлигина чиқа олган Италия-чи? 1934, 1938 ва 1982 йилларда уч марта жаҳон кубогини қўлга киритган “мовий гвардия”чилар навбатдаги босқичда Жанубий Корея футболчиларига рўбарў келишди.

Айтиш мумкинки, ўйин бошида Апенин ороллари вакилларининг маҳорат жиҳатидан қўли баланддай туюлди. Ва улар биринчи бўлиб ҳисобни очишди. Ўнг бурчакдан оширилган тўпни Кристиан Виери боши билан дарвозага йўллади. Мезбонларнинг 19-рақамли ҳужумчиси Хван 11 метрлик жаримани кирита олмаганида, ҳаммаси тугади, деб ҳисоблаганлар ҳам бўлди. Аммо вазият бутунлай ўзгарди. Кореялик футболчилар ўз иродаларини намойиш этишди.

Ўйиннинг асосий вақти тугашига саноқли дақиқалар қолганда, ҳисоб тенглаштирилган бўлса, қўшимча вақтнинг иккинчи бўлимида ана ўша Хваннинг “олтин” голи мезбонларни чорак финалга олиб чиқди.

Чемпионатнинг яна бир мезбони ҳисобланмиш Япония терма жамоаси Туркия футболчиларига қарши баҳс юритишди. Бу учрашувда Умид Жалала томонидан киритилган ягона тўп Сенегалнинг чорак финалдаги рақиби Туркия эканлигини аниқлаб берди. Ушбу беллашув 22 июнь куни Осака шаҳрида бўлиб ўтади. Айнан шу куни Кванжуда Испания ва Корея терма жамоалари ҳам ярим финал йўлланмасини ҳал этишади.

21 июнь куни соат 11:30да Сидзуокада бошланадиган Англия ва Бразилия терма жамоаларининг баҳси миллионлаб мухлисларнинг эътиборини қозониши, шубҳасиз. Башоратчиларнинг фикрича, айнан шу жуфтлик ғолиби жаҳон чемпионлигини қўлга киритиши мумкин. Лекин бу орада Германия жамоасини ҳам эсдан чиқармаслик лозим. Улар худди шу куни АҚШ футболчилари билан навбатдаги босқичга ким чиқишини аниқлашади. Кейин...

Озод БЕК,
«Халқ сўзи» мухбири.

Саломатлик — туман бойлик

Вазирлар Маҳкамасининг «Тезкор тиббий ёрдам хизматининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорида, жумладан, Тошкент шаҳар тезкор тиббий ёрдам станцияси ҳам тилга олиниб, унинг туман бўлимларида автотранспорт етишмаслиги, улар замонавий алоқа воситаларига эга эмаслиги қайд этилганди.

Шунингдек, қарорда тезкор тиббий ёрдамнинг кўплаб ихтисослаштирилган бригадалари замонавий тиббий ускуналар ва зарур дори-дармонлар билан таъминланмаганлиги кўрсатиб ўтилган эди.

Мазкур қарорнинг қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги савол билан Тошкент шаҳри тезкор тиббий ёрдам станцияси бош шифокори Саидазим Аъзамхўжаевга мурожаат қилдик.

Тез ёрдам — дардга малҳам

— Тезкор тиббий ёрдам — тиббиёт хизматининг кўзгуси, десам янглишмаган бўламан, — деди С.Аъзамхўжаев. — Чунки беморга биринчи зарур ёрдам кўрсатиш катта малакани талаб қилади. Тез тиббий ёрдам хизматини такомиллаштириш ва намунали хизмат кўрсатиш кўп ҳолларда автотранспортга боғлиқ эканлигини яхши тушунамиз. Ҳукуматимиз 2002 йилда бу соҳага 55 та автотранспорт ажратишни кўзда тутган бўлса, бугунгача шундан 22 таси харид қилиниб, тез тиббий ёрдамнинг бўлимларига тарқатилди. Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тиббий хизмат талабларига тўла жавоб берадиган 8 та ремобиль совға қилинганлигидан жамоамиз беҳад хурсанд.

Ишимизда ҳам бурилиш бўлаяпти. Бунинг аниқ далилларини келтирай. Ўтган йили пойтахт аҳолисидан тез ёрдам хизматининг қониқарли йўлга қўйилмаганлиги юзасидан 250 — 300 та ҳар хил мазмундаги шикоятлар келган бўлса, шу йилнинг май ойигача фуқаролар томонидан атиги 4 та шикоят тушди, холос. Шунинг ўзи тезкор тиббий ёрдам хизматида ўзгаришлар бошланганлигини кўрсатади. Диққатни тортадиган жиҳати шундаки, олдинги йилларда тез тиббий ёрдам кўрсатиш бригадасига бир чақириқ учун 2 дона шприц ва 3-4 хил дори-дармон ажратилар эди, холос. Бугун эса ходимларимиз 20 дона шприц ва 50 хилдан ортиқ биринчи ёрдам кўрсатишда ишлатиладиган дори-дармонлар олиб йўлга тушмоқдалар.

Тез ёрдамни радиотелефонсиз тасаввур қилиш мушкул. Чунки ҳар бир дақиқа оғир аҳволдаги бемор учун ҳаёт-мамот лаҳзаларидир. Ҳозир радиотелефон тармоғини ўрнатиш бўйича Молия вазирлиги ўтказган тендерда 22 та фирма қатнашаяпти. Тендер ғолиби бўлган фирма август ойидан ишни бошлайди. Фаолиятимиз тез орада тўлатўкис радиотелефонлашади.

Қарорда кўрсатилганидек, шаҳримизнинг «Марказ-4» мавзеси, 17-«А» уйда жойлашган «03» марказий диспетчерлик хизмати қисман эгаллаб турган бино Тошкент шаҳар ҳокимининг қарори билан тўлиқ балансимизга ўтказиб берилди. Сирғали, Ҳамза, Шайхонтоҳур, Миробод, Чилонзор туманларида ҳам тез тиббий ёрдам станциялари учун бинолар ажратилиб, таъмирлаш ишлари режалаштирилди.

Беморга биринчи ёрдам кўрсатилаётганда ташхис қўйиш — мураккаб жараён. Кўпинча бу ҳол врачнинг билим савиясига боғлиқ. Шуларни инобатга олиб, Соғлиқни сақлаш вазирлиги Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида тез тиббий ёрдам ва фавқулодда вазиятларда тез тиббий ёрдамни ташкил этиш малакасига эга ходимларни тарбиялаб етиштирувчи кафедра ташкил этди.

Шаҳар тез тиббий ёрдам станцияси қошида эса соҳа мутахассислиги бўйича республика ташкилий-услубий маркази очилди. Марказ мамлакатимиздаги тезкор тиббий хизмат врач ва ҳамшираларининг малакасини ошириш ҳамда соҳага оид янгиликларни амалиётга татбиқ этиш билан шуғулланади.

Аҳолига биринчи тиббий ёрдам кўрсатишнинг сифат даражасини ва тезкорлигини ошириш — муҳим вазифаларимиздан бири. Бугун шу вазифаларни бажариш йўлида биринчи қадам ташланди. Халқимизнинг яхши анъаналаридан бири — эзгулик йўлида бошланган ишга барчанинг кўмаклашиши. Бу борада Алоқа ва автоматлаштириш агентлигининг бизга ёрдам кўрсатаётганлиги таҳсинга сазовордир.

Мавриди келганда айтиш жоиз: айрим ҳолларда фуқароларимиз тез тиббий хизмат гуруҳи олиб борган дори-дармонларни ишлатишдан олдин: «Ўзимизники, пулини тўласангиз ишлатамиз», деган шартни ўзларига қўяётганликларидан нолиб гапиришлари қулоққа чалинади. Агарда шундай ҳолга дуч келсангиз, бизнинг 133-29-04, 136-72-48 рақамли ишонч телефонларимизга қўнғироқ қилишларингизни илтимос қилиб қоламиз. Бундай таъмагирчиликларга қарши биргаликда кураш олиб борайлик.

«Халқ сўзи» мухбири
Муфтилло ЮСУПОВ
ёзиб олди.

Тақдимот

«ГУЛИСТОН»нинг қайта туғилиши

Миллий матбуот марказида шакл ва мазмун жиҳатидан янгиланган «Гулистон» журналининг тақдимот маросимида ёзувчилар, шоирлар, олимлар, журналистлар ва мамлакатимизнинг кўзга кўринган зиёлилари иштирок этишди. Янгиланган «Гулистон» ҳақида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси Абдулла Орипов, маданият ишлари вазирининг биринчи ўринбосари Эркин Эрназаров, «Қишлоқ ҳаёти» газетаси бош муҳаррири Ўткир Раҳматов, журнал таҳрир ҳайъати аъзоси, Тошкент маданият институти ректори Азиз Тўраев ва бошқалар ўз фикр ва мулоҳазаларини баён этишди.

Дарҳақиқат, журналнинг охирги сони аввалгиларидан тубдан фарқ қилиб, унинг саҳифаларида Ўзбекистон келажаги, ислоҳот байроқдорлари, Ватанимизнинг халқаро нуфузи, миллатимиз салоҳияти ҳақида рангбаранг ўқишли мақолалар, шеърлар ва бадиий битиклар чоп этилган. Тақдимот қатнашчилари ушбу даврий нашр халқ маънавиятининг ўзига хос кўзгуси бўлиб қолишига ишонч билдирдилар.

Ўз мухбиримиз.

ВРЕМЯ ПОДПИСАТЬСЯ!
на журнал
ПрессТИЖ

Вы подписались на журнал “ПрессТИЖ” только на первое полугодие?!

Тогда сейчас самое время подумать о продлении своей подписки до конца 2002 года!

Если же вы постоянный подписчик журнала “ПрессТИЖ” — рекомендуйте подписаться на наш журнал своим партнерам по бизнесу. Такой совет поднимет ваш собственный ПрессТИЖ.

Оформить подписку можно в ближайшем отделении связи или с помощью фирм-дилеров.

Дополнительную информацию о процедуре подписки вы всегда можете получить, позвонив по телефону 180-11-44 в г.Ташкент.

5943

САВОЛ БИЗДАН...

БМТнинг саноат тараққиёти бўйича ташкилоти нима деб аталади?

Кечаги сонда берилган саволнинг жавоби: Эдускент

136-35-60

Қилмиш-қидирмиш

Шакар ейман деб... қалампир чайнаб қолди

Андижон шаҳрининг 1-кичик даҳа, 34-уйида яшовчи ўттиз икки ёшли Абдунаби Қодиров савдо расталарида шакарни кўрди дегунча афти ангори ўзгариб, қалтирайдиган одат чиқарди. Нега?

Абдунаби «Жаҳон бозори»нинг 9-майдонида шакарни пулга, пулни эса шакарга уриштирганча гуриллатиб савдо қилаётган эди. Бирдан кўз тегди. Вилоят прокуратураси ҳузуридаги солиққа оид жиноятларга қарши курашиш департаменти ходимлари уни сўроққа тутишди:

— Назорат касса аппаратингиз қани, биродар?

— ...

— Шакарни қаердан келтирдингиз?

Ҳозиргина бозорни бошга кўтаргудай бўлиб харидор чорлаётган шакарфурушнинг тили айланмади.

Маълум бўлишича, шакар «Ўзбекистон-Австрия-Америка» қўшма корхонасида ишлаб чиқарилган экан. Абдунаби шакар олди-сотдиси билан шуғулланиб, бойимоқликни орзулабди. Дўкон текшириб кўрилганда тўққиз қоп оқ қанд, уч қоп шакар топилди.

Шунга шунчами дерсиз? Савдо шохобчаларида ёз бошланиши билан арзон маҳсулотлардан бирига айланган шакар Абдунабининг хуфиёна жойларида ботмонлаб сақланмоқда. Унинг нафси қанчалар ҳаккалак отганини бир ўзидан 2 тонна 655 килограмм шакар топилганидан ҳам билса бўлади.

Андижон шаҳар солиқ идораси ходимлари айнан шу бозордан 480 килограмм оқ қанд, 72 литр ўсимлик ёғи, бир тонна йодланмаган тузни ҳам ашёвий далил сифатида олиб қўйдилар.

О.ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«MAKSIMA» мебель салони

Италия, Испания, Польшадан келтирилган мебеллар, ёритгичлар, қандиллар, расмлар ва кўрпа-ёстиқ анжомларини таклиф этади.

«MAKSIMA» АРТ-дизайн студияси

хонадонингиз, ҳовлингиз, ландшафт дизайнини якка тартибда ишлаб беради.
Каталог бўйича буюртмангиз етказиб берилади.

Ўзбекистон бўйича етказиб ва йиғиб бериш — БЕПУЛ.

Тушликсиз ва дам олиш кунисиз ишлаймиз.

Манзилимиз:
Кунаев (Саперная) кўчаси, 46-уй.
Телефонлар: 111-14-44, 152-75-94.
E-mail: maxima@online.ru

5787/972

Ўзбекистон телевидениеси «Ахборот» дирекциясининг ижодий жамоаси Андижон вилояти бўйича ўз мухбири Абдураҳмон Исҳоқовга онаси

ДИЛБАРХОН аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Буюк Ипак йўлининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ўтадиган қисмини лойиҳалаш, қуриш ва қайта қуриш бўйича бош бошқарма ва «Ўзйўлмашсервис» илмий-ишлаб чиқариш-тажриба корхонаси жамоаси корхонанинг халқ истеъмоли моллар ишлаб чиқариш цехи бошлиғи Дилмурод Жалиловга падари бузруквори

МАЛИК отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Маннон Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институти жамоаси «Мусиқали драма санъати» кафедраси профессори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими

Омонулла АБДУРАЗЗОҚОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент автомобиль ва йўллар техникуми жамоаси техникум директорининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари Равшан Ҳикматовга волидаи муҳтарамаси

Шарифа ая ҲИКМАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

ТОШКЕНТ АРХИТЕКТУРА-ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ

2002-2003 ўқув йилига

архитектура; қурилиш; геодезия, картография ва кадастр; иқтисодиёт; касбий таълим; информатика таълим йўналишлари ихтисосликлари бўйича бакалавриатура ва магистратурага аризалар ва ҳужжатларни 2002 йил 20 июндан 20 июлгача қабул қилади.

Бакалавриат учун тест синовлари 1 август куни, магистратура синов имтиҳонлари 3-10 август кунлари ўтказилади.

Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 13-уй.
Телефонлар: 41-15-01, 41-14-52.
www.tasi.uzsci.net
www.ismoil_i@mail.ru

8-трамвай, 4, 20-троллейбус, 28, 91-автобусларнинг «Санъат саройи» ва метронинг «Пахтакор» бекатлари.

«ХАЛҚ СЎЗИ»
«НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:

Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва халқ таълими — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 576,
36491 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва З. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — Ю. ҲАМИДОВ.
Навбатчи муҳаррир — И. ЎТБОСАРОВ.
Навбатчи — М. ЮСУПОВ.
Мусаҳҳиҳ — М. СУЛАЙМОНОВА.

• МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

[t] — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00.
1 2 3 4 5 6